

gojili so skrbno materin svoj jezik, kot najdražo svetinjo ga čuvajoč in braneč. In zgodovina nam priča, da národi, ki so kulturo materinega jezika zanemarjali, propali so! Rimljani so bili mogočen národ ter dospeli so bili na podlagi svojega jezika na veleviško stopinjo omike in sreče. Hitro pa ko so svojo materinščino jéli zanemarjati in so grški jezik bolj cenili in gojili od nje: šli so z brzimi koraki svoje pogubi nasproti, dokler niso — propali! In — Nemci? Da, Nemci so dondanes stopili na najviši klin lestvi neomejene slave. A vprašam Vas: Mari bi oni bili danes to, kar so, da niso se neumorno zmerom trudili za obstoj in razcvit svojega jezika; da niso skrbno gojili materinščine v svojih šolah; da niso edino le na národnej podlogi odgojali mladine svoje? Gotovo ne! Ko je bil še njihov jezik malo olikan, onda so francozi jim nasvetovali francoščino v njihove šole. Pa Nemci so tem „dobrohotnim“ francozom za njihovo priporočevanje francoščine lepo zahvalili se, rekši, da morajo svoj, t. j. nemški jezik gojiti ne le v ljudskih šolah, nego tudi v srednjih in visokih šolah, ako hoté dospeti do više omike. In glejte, gospoda, Nemce, ki so se držali in se še držijo tega edino pravega načela, občuduje dandanes ves svet radi njihove omike! Da bi tudi nam Slovencem bili milejši in pravičnejši ter bi nam toliko po svojih „schulverein-ih in sličnih sredstvih ne usiljevali „edino zveličavne nemščine“ v slovenske naše šole! Sicer smo jih primorani vprašati: „Kje je doslednost?“ (Konec prihodnjic.)

Lepopisje.

V novih učnih načrtih (ministerska naredba od leta 1874.) se sicer ne nahaja več beseda „lepopisje“, ampak je nadomeščena s plošno besedo „pisanje“. Vender bi jaz rajše rabil za špeciijelni nauk o pisanji besedo „lepopisje“, kajti naloga ljudske šole je vender le, otroke naučiti lepo, ne rečem ravno krasno pisati. In besedo pisanje bi se umelo lahko tudi pravopisje in spisje, pri katerih predmetih se pa v prvi vrsti nikakor ne gleda na lepoto ali pravilnost črk, njih lege in vezave. — V naslednjem pa nočem tega malenkostnega vprašanja dalje razpravljati, nego nameravam samo o učnem ravnanji pri tem predmetu kratko besedo spregovoriti, nadejaje se oprostjenja č. čitateljev, ako jim tudi ne bodem nič novega ali mikavnega povedal. Kako je ravnati s pisanjem v 1. šolskem letu, tega tudi ne bodem tu razpravljal, kajti navodov o tem je dobil učitelj nekoliko na učiteljski, nekoliko iz raznih knjig, pa tudi praksa mu je postala dobra učiteljica in zanesljiva svetovalka.

V 1. šolskem letu služila je učencem navadno celega 1. poluleta samo tablica, katero so učenci črtali tako, kakor je zahteval red, po katerem je učitelj črke razlagal, recimo najprvo črke srednje dolgosti, potem one z zgornjo, na dalje one s spodnjo dolgostjo, in naposled črke z zgornjo in spodnjo dolgostjo. Kadar so se učenci naučili vse črke na tablico pisati, sledí pisanje v pisne zvezke. Prašanje je zdaj: kako načrtane pisanke naj dá zdaj učitelj otrokom v roke? Najboljše je, se vé da, ako dobé učenci najprvo le take pisanke, katere imajo edino le črte za črke srednje dolgosti. Vender bodo od takih pisank le eno potrebovali, potem jim mora že učitelj 4 črtaste pisanke v roke dati. Take pa jim sme tudi koj potem, ko so tablice odložili, izročiti; kajti njih tablice so bile že tako načrtane, kakor so zdaj pisanke. Odsvetoval bi pa učiteljem, da bi že v 1. šolskem letu dajali učencem pisanke s prečnimi črtami za lego. Zakaj? Mali učenci imajo s početka že veliko truda s tem, da delajo pravilne oblike črk, da črke pravilno vežejo, da ne delajo pri prepisovanji pravopisnih pomot itd. Ne rečem pa s tem, da bi ne smel učitelj učencev 1. šolskega leta tudi na pravo lego opominjati; naj

le storí tudi to; toda preveč mrežastih pisank naj jim ne sili že na tej prvi stopnji, kajti učenca bi to tako zelo zbloditi utegnilo, da bi izmej toliko že natisnenih črt ne najdel in videl prostora, kamor naj svoje črte in črke dela.

V 2. šolskem letu bi jaz učitelju priporočal pri lepopisji v obče tisto postopanje, kakor v 1. šolskem letu ali razredu. Črke naj jemlje v istem redu, kakor v 1. razredu, razlaga njih dele in njih vezanje s tisto ali pa še obširno natančnostjo, kakor v 1. razr. Jaz vsaj ne vidim razloga, da bi si učitelj drug red ali celó drugačno metodo izvolil; jaz vsaj sem pri svojem učiteljevanji delal ne samo v 2. razredu, ampak tudi v 3., 4. in 5. razredu v obče vedno po enem in tistem načinu. Le gledé načrtovanja pisank je bila izprememba skoro v vsakem razredu. V 1. in 2. razredu so bile vodoravne črke pri pisankah za 1. in 2. razred enake. Toda v 2. razredu sem strogo zahteval tudi pravilne lege. Učencu, kateri je imel pravo lego, nisem dajal posebnih pisank; drugi pa so vsi morali imeti pisanke s prečnicami za lego. To sem térljal tudi od poslednjih v 3. razredu, kjer sem jim sicer dajal nekoliko ožje načrtane pisanke. Vender sem pa pisanke s prečnicami nadomestil zopet z navadnimi pri vseh tistih, kateri so svojo lego popravili. V 4. razredu dobivali so včasih, če sem zapazil slabe pisave, učenci še štiri črtaste pisanke, a brez prečnic; a vsem učencem, kateri so imeli slabo lego, dajal sem podkladke s prečnicami za lego, in sicer toliko časa, dokler si niso lege popravili. Četrti razred mi je bil vender navadno tista stopnja, kjer sem dajal učencem tudi za lepopisje enočrtaste pisanke. 5. razred (1. razred meščanskih šol) mi je pa bila zopet tista stopnja, kjer so mi morali učenci na popolnoma čist papir pisati. Je li mogoče? Ne lahko, vsaj še odrasli izurjen pisalec zabrede večkrat, kadar piše na čist papir brez podkladka za črte. Tudi učenci 5. razreda bi pri pisanji na čiste pisanke brodili po papirji tako, da bi bilo groza; ne bi zadeli niti ravnih vrst, niti prave in enakomerne lege. Zato jih je pri pisanji v take čiste pisanke treba podpirati začetkoma s podkladki, na katerih so vodoravne (za vrste) in poševne črte (prečnice za lego). Taki debelo natisnani podkladki se vidijo skozi navadni papir in so učencu izvrstna podpora. S pomočjo teh pišejo dobropisci tudi na čist papir lepo, pravilno in okusno. — Še en korak do večje popolnosti bi bil, da se sčasoma opusté podložene prečnice, potem še vodoravnice — in vrhunec lepopisnega uka bi bil, če učenec brez vsake podpore in olajšave na čist papir dobro in lepo piše. Potrebe v praktičnem življenji sicer tega ne térljajo, ker se sme človek vsikdar podloženih vodoravníc posluževati, a v dobro urejenih šolah lahko učitelj vse poskusi, kar učencem koristiti utegne.

Radi tega lahko učitelj pri lepopisji v dobro urejeni, z ne preveč učenci čvetero- ali peterazrednico poskusi tudi francosko okroglo pisavo. Ta je sicer predpisana stoprav za 6razrednico, toda učitelj, ki je sam tega pisanja dobro zmožen, lahko odmeri 1—2 meseca tem lepim črkam, ki se dandanes tako zelo rabijo, zlasti pri trgovini. Vsaj so peresa za to pisavo malo dražja od navadnih dobrih peres, in za začetno pisanje služijo učencem lahko navadne kvadrirane računske pisanke. Da so se le temeljnih potez teh črk privadili v šoli, že zadostuje; kajti kdor ima veselje, temu se dájo pisanke s predpisi n. pr. Greiner-jeve, in pričete vaje nadaljuje lahko domá.

L. I.

Knjiga Slovénka

v
dobah XVI. XVII veka.

IV. Adam Bohorič je bil v tej dobi četrti pisatelj o slovenščini. Rojen Dolenjec (H. Ungnadischer Unterthan aus Untersteier . . . Pochoritsch), učil se je v

le storí tudi to; toda preveč mrežastih pisank naj jim ne sili že na tej prvi stopnji, kajti učenca bi to tako zelo zbloditi utegnilo, da bi izmej toliko že natisnenih črt ne najdel in videl prostora, kamor naj svoje črte in črke dela.

V 2. šolskem letu bi jaz učitelju priporočal pri lepopisji v obče tisto postopanje, kakor v 1. šolskem letu ali razredu. Črke naj jemlje v istem redu, kakor v 1. razredu, razlaga njih dele in njih vezanje s tisto ali pa še obširno natančnostjo, kakor v 1. razr. Jaz vsaj ne vidim razloga, da bi si učitelj drug red ali celó drugačno metodo izvolil; jaz vsaj sem pri svojem učiteljevanji delal ne samo v 2. razredu, ampak tudi v 3., 4. in 5. razredu v obče vedno po enem in tistem načinu. Le gledé načrtovanja pisank je bila izprememba skoro v vsakem razredu. V 1. in 2. razredu so bile vodoravne črke pri pisankah za 1. in 2. razred enake. Toda v 2. razredu sem strogo zahteval tudi pravilne lege. Učencu, kateri je imel pravo lego, nisem dajal posebnih pisank; drugi pa so vsi morali imeti pisanke s prečnicami za lego. To sem térljal tudi od poslednjih v 3. razredu, kjer sem jim sicer dajal nekoliko ožje načrtane pisanke. Vender sem pa pisanke s prečnicami nadomestil zopet z navadnimi pri vseh tistih, kateri so svojo lego popravili. V 4. razredu dobivali so včasih, če sem zapazil slabe pisave, učenci še štiri črtaste pisanke, a brez prečnic; a vsem učencem, kateri so imeli slabo lego, dajal sem podkladke s prečnicami za lego, in sicer toliko časa, dokler si niso lege popravili. Četrti razred mi je bil vender navadno tista stopnja, kjer sem dajal učencem tudi za lepopisje enočrtaste pisanke. 5. razred (1. razred meščanskih šol) mi je pa bila zopet tista stopnja, kjer so mi morali učenci na popolnoma čist papir pisati. Je li mogoče? Ne lahko, vsaj še odrasli izurjen pisalec zabrede večkrat, kadar piše na čist papir brez podkladka za črte. Tudi učenci 5. razreda bi pri pisanji na čiste pisanke brodili po papirji tako, da bi bilo groza; ne bi zadeli niti ravnih vrst, niti prave in enakomerne lege. Zato jih je pri pisanji v take čiste pisanke treba podpirati začetkoma s podkladki, na katerih so vodoravne (za vrste) in poševne črte (prečnice za lego). Taki debelo natisnani podkladki se vidijo skozi navadni papir in so učencu izvrstna podpora. S pomočjo teh pišejo dobropisci tudi na čist papir lepo, pravilno in okusno. — Še en korak do večje popolnosti bi bil, da se sčasoma opusté podložene prečnice, potem še vodoravnice — in vrhunec lepopisnega uka bi bil, če učenec brez vsake podpore in olajšave na čist papir dobro in lepo piše. Potrebe v praktičnem življenji sicer tega ne térljajo, ker se sme človek vsikdar podloženih vodoravníc posluževati, a v dobro urejenih šolah lahko učitelj vse poskusi, kar učencem koristiti utegne.

Radi tega lahko učitelj pri lepopisji v dobro urejeni, z ne preveč učenci čvetero-ali peterorazrednico poskusi tudi francosko okroglo pisavo. Ta je sicer predpisana stoprav za 6razrednico, toda učitelj, ki je sam tega pisanja dobro zmožen, lahko odmeri 1—2 meseca tem lepim črkam, ki se dandanes tako zelo rabijo, zlasti pri trgovini. Vsaj so peresa za to pisavo malo dražja od navadnih dobrih peres, in za začetno pisanje služijo učencem lahko navadne kvadrirane računske pisanke. Da so se le temeljnih potez teh črk privadili v šoli, že zadostuje; kajti kdor ima veselje, temu se dájo pisanke s predpisi n. pr. Greiner-jeve, in pričete vaje nadaljuje lahko domá.

L. I.

Knjiga Slovénka

v
dobah XVI. XVII veka.

IV. Adam Bohorič je bil v tej dobi četrti pisatelj o slovenščini. Rojen Dolenjec (H. Ungnadischer Unterthan aus Untersteier . . . Pochoritsch), učil se je v

Wittenbergu l. 1546, kjer je postal Magister philosophiae, podučeval v Krškem v lastni hiši od l. 1551 sinove dolenskih grajščakov, prišel l. 1566 v Ljubljano za ravnatelja stanovnim šolam, ktere je vladal do 1582, kasneje kot nadzornik, deloval v pokoju nekako do leta 1598.

Spisal je A. Bohorič: 1) *Elementale Labacense cum nomenclatura trium linguarum . . . latina, germanica et sclavonica* . . . Po tej knjigi in po „Catechesis Sebastiani Crellii slavica“ se je podučevalo v omenjeni šoli v prvih razredih (Šaf. 48. 115).

2) Pri sv. Pisma posamnih knjigah (Jesus Sirah, Sal. Pripuvisti, Pentateuh) so delavec pomagal je J. Dalmatinu vzlasti pri Bibliji l. 1584.

3) Ta celi Catehismus, eni Psalmi . . . Pejsni . . . v' Bitembergi 1584 str. 241—247: „Ena druga Otročia Peisam, kadar se z'jutra gori vstane, ali z'večer spat gre, k' naprej petju; svojim otrokom, skuzi A. B. zložena. Se more pejti kakor: Nedaj Oča naš lubi Bug: ali v' léti viži“.

4) *Arcticae Horulae succisivae de Latino Carniolana Literatura ad latinae linguae analogiam accomodata, unde Moshoviticae, Rutenicae, Polonicae, Boëmicae et Lusaticae linguae cum Dalmatica et Croatica cognatio facile deprehenditur.*

Praemittuntur his omnibus tabellae aliquot, Cyrillicam et Glagoliticam, et in his Rutenicam et Moshoviticam Orthographiam continentes. Adami Bohorizh. Rim. 14. Vsaki jazyk spoznati hošte Boga . . . Vsaki jezik bode Boga spoznal. Omnis lingua confitebitur Deo . . . Witebergae. Anno 1584.

To je prva slovnica o novoslovenščini. Na čelu ima rek k Rimlj. 14. pogl. cirilski, glagoliški, slovenski, latinski pa grški. Predgovor je do sinov Štajarskih, Koroških in Kranjskih plemenitnikov (11 listov). Po tem se kaže „Orthographia (Cyrillica, Glagolitica, Latino- Carniolana); Orationis Dominicae synopsis in lingua Cyrillica, Croatica, Polonica, Boëmica, Lusatica, Carniolana (1—40); Etymologia (40—178); Syntaxis (1—59); Prosodia et Index (brez stranic)“.

Primeri a) iz slovnice „Arcticae Horulae“: V predgovoru kaže v 1. delu od jezika in od jezikov, od Slovanov in od Slovencev, v 2. delu pripoveduje o svoji knjižici. — V pismenosti ima člen (articulus: germanicae linguae prava imitatione). Sklanjatve loči tri po naravnem spolu: I. Ta Oča. II. Ta Mati. III. Tu Pismu. Skloni so mu latinski. Voc.: O Očal Ablativ.: Od tiga Očeta. — Dober; ta Bulši; ta nar Bulši. — Jest, ti, on. — Glagol mu je v treh spregatvah po sedanjikovih končnicah (— am, — em, — im): I. Jest sekam. II. Jest pišem; pass. bom pečen. III. Jest lubim. — Skladnja je časih res „latino-carniolana“, bolj latinska, manj pristojna slovenščini; takisto „prosodia“. — Vmes pri sklanji in spregi pa se nahaja mnogo zgledov, kateri nekoliko nadomestujejo slovar. Tako na pr.: Ajrfrar zelotes, navidliv; gnadliv, milostiv; jarmark, sejmen; izvir; petlar, bužec; plemenit, žlahten; sin sna somnus Schlaf; žezel; šrinf cicatrix; štritar, fehtar pugil kampffer; zmišlauc počta; studenc, zdenc; vertar; antvela mantile Handtzwell; buča plotnica, tiqva cucumis Kürbs; dečla virgo, divica; elefantova, slonova kust; falshvera krivavera; himba astus list; kunšt, vmetelnost; lebunga, gostovanje; misal animus, mens, gemüt; prigliha spodoba; priča svidok; štalt species: slobodnost; zmota irunga; stenica; taht, funale Docht, fužel; hotenje, — tlivost libido; kardellu; lajnu; menenje, zdejnje; svojovojlän, prešern; dejem, hotel htël, rekal; kir per crasin pro kateri; zleg ut inusitatum; sem, sim; kakou je človik, takova je besseda; nar nakazániši nequissimus; dejo dicunt. — Movent quidam comparativos et superlativos in nominativo (lepši-a-e), sed inusitate. — Žal deje Turkom; lesim huc; z' korenom rëd radicitus; mej templom tar altarjom; z' Bugom; pred ratom coram senatu; skrivši pred očetom; tovariši; stariši; z' spanjem, se napolnijo z' starim vinom tar z' tolstim bilpretom, z' mečom; da ogledam;

delajnjem; tim očetom; jest sim, sí, ie; mi sva, sve, sva; vi sta, ste, sta; ona, e, a sta; sim sekal, sem bil sekal; delajoči, a, e itd. itd. —

b) Pesen iz knjige l. 1584: Ena druga otročia peisam . . skuzi A. B. zložena. „Minila je vže strašna nuč Iz temme je postala luč veseli dan zdaj gori gre Sonce svojo luč resprostre (1).

Gori vstani obudi se, Sárce naše predrami se, odspajnja vže oku pusti, odpret se imajo usti.

Vzdigujmo Bug h' tebi naš glass, ti Bug resničnu v'slišiš nass, Si vkažal nam prou moliti: Oblubil si nas v'slišati.

Oča, Syn, Duh ti večni Bug, v'sveti Trojici en sam Bug, Bug oča stvarnik vseh riči, Ohraniš vse Bug mogoči.

O Jezu Crist Bug nu človik, Per Oču naš zvest Besednik, Vseh grešnikou si odvetnik, vsiga svita odrešenik.

Bug sveti Duh posvečnik naš, Od Očeta, Syna, z'hajaš, u'veri vučiš, terdiš, troštaš, V'brumi nass vodiš tar pejlaš.

Daj Bug, de se imé tvoje svety, tår prou prediguje, Tvoje Krajlestvu k' nam pridi, Volja tvoja se izidi.

De kakor sveti Angeli, Taku vsi ludje na Zemli, po tvoji voli živejo, Verni, Brumni, ostanejo.

Kruh vsakdajni daj nam danas, Ti Bug zvestu skàrbiš za nas. Daj nam verno Gosposčino, Tudi zvesto sosesčino.

Z' bessedo, z' djanjem, z' misaljo, djali smo čez tvojo voljo, Vse grehe Bug odpusti nam, Kakor mi našim dolžnikom (10 . . 11—18).

Mesu, svejt, vrag, zli skušnauci, Hudi tar dereči vulcji, Ti vsi čez nas nuč dan reže, Daj muč, de od nas odbežé (19).

De kadar nam bo od sod jit, od Tela se Duši ločit: Stuj nam Bug na strani tedaj, pèrpelaj nas v' tvoj sveti Raj (20 . . 21—26).

Amen recimo vže serčnu, Vsaj smo vslišani risničnu, Poterdi nas Bug v' ti veri K' večnim lebnu nas vse zberi (27)^a. —

Manje pomembe pisatelji so tedaj bili: 1) Janez Tulsčak (Hans Tulschak — Tolschack, vulgo Scherer, Spottname), Slovencem predikant v Ljubljani, vže nekako od l. 1559 do 1569, dokaj svojeglaven, časih jako marljiv, v pokoj dejan l. 1589, umrl okoli l. 1594.

Knjiga njegova slovenska: Kersčanske leipe molitve za vse potreibe inu stanuve itd. ponprei v' Bukovskim inu Nemškim jeziki skuzi Janša Habermanna pisane, zdai pak tudi prvič v' Slovensčino stolmačene (skuzi Tulsčaka). V' Lublani skuzi J. Mandelca 1579. 12°. 24 str. 131 L.

2) Lukež Klinc, sicer neznan, le v knjigi „Ta celi Catehismus, eni Psalmi . . Pejśni . . v' Bitembergi 1584“ str. 92. imenovan: Cantio illa, De coelo venerat exercitus Angelorum. Ena druga Božična Pejssen, od Lukeža Klinca tolmačena:

Od nebes prido Angeli Tém Pastirjem so pravili, De enu Ditece mladu, Ležy v' enih Jaslih tešku.

Noter v' Mesti Davidovim, Betlehem imenovanim, Kakor je prerokoval nam, Miha, ta sveti Prerok sam.

Dejte je Jezus ta Gospud, pravi vsegamogoči Bug, Vsiga Svita Odréšenik, v' Nebu ta pravi pomočnik.

Tiga se vesselite vy, De se je Bug spravil z' vami, v' tu vaše messu inu kry, se Stvarnik vseh stvari v'družy.

Kaj vam more djat Smèrt ter Greh, kadar je sam Bug per vas vseh, Naj se sèrди Pakal, Hudič, Božji Syn je vaš tovariš.

On vas gvišnu nezapusty, Če se hočte najn zanesti, Nadluge bote iméli, Te žnym lahku pretèrpeli.

Zatu kir ste v' žlahti njega, veden zahvalite Boga, njemu samimu dajte čast, zakaj on ima vso oblast.

3) Janez Schweiger, rojen blezo iz Kočevja, evang. predikant v Črnomlju, potem l. 1569 v Ljubljani, kjer umrl 25. febr. 1585. — Njegovi ste dve pesni v prej omenjeni knjigi „Ta celi Catehismus“ itd. l. 1584 in to str. 258—265: a) Ena lepa Duhovna Peissen, katera na kratkim v' sebi dèrži vse štuke Kàrsčanske vere, na katere slejdni Kàrsčeni moré vesselu vmreti inu izveličan biti, zložena skuzi Joanesa Schuuejgerja, inu se more pejti, kakor je letu zdolaj notiranu, ali kakor: Oča, Syn, Duh. Nebeski Krajl etc. ozgoraj na 32. platu:

Hvala Bogu, moj čas je tu, De se imam ločiti :/ Stiga Svitá gori v' Nebu, Tam vseh nadlug prost biti. Zatu jest hočem pred Smèrtjo Sturit duhouno šafft mojo v' Božjim imeni, Amen itd. itd.

b) Božična Peissen iz evangelia s. Lukeža na 2. Cap. Johannes Schvvejgerus. V tej vízi kakor ozgoraj: Hvalimo my danas Boga etc. str. 95—98:

Ta Rimski Cesar Augustus, ta je sam zapovédal :/ De bi se šacal ta Svejtvus, nikoger nej pregledal, Vse Jude od svojga doma, Bodi si lih čigar stana, je moral šacan biti. K' letej pèrvi šacengi, inu veliki Ceringi, je moral vsaki pryti.

Tedaj ta Jožef z' Mario, od Davidove Hiše :/ Svojo Ženo zaročeno, kakor nam Lukež piše: Vlejkèl je gori v' Betlehem, pustil se je z' drugim Ludjem, po tej Rimski postavi, Šacan ter pokoren bil, tedaj se je bil dopolnil, Marijn čas ta pravi (2 . . 3—10):

O Jezus ti vsmileni, kir si en človik rojen :/ Te prossio vsi zvoleni, katerim si oznanjen, Odpri njm vrata nih serca, de per nih tvoja besseda, bo veden prebivala, z' prydom jo poslušali, u' večnim Lebnu te gledali, rekli vsa čast nu hvala. Amen!

Učne slike iz zgodovine.

(Piše Tone Brezovnik.)

Aleksander Veliki.

(Aleksander kralj.)

(Dalje.)

Težek je bil Aleksandru začetek vladanja. Na vseh stranéh iznevestili so se po Filipu podjarmljeni národi; hoteči si zopet samostojnost pridobiti. Pa kot blisk je bil Aleksander tù pa tam ter vsem upornikom pokazal gospodarja.

Ko je vse upornike umiril, sklenil je po namenu svojega očeta, udariti na veliko Perzijsko kraljestvo. Dal se je od Grkov izvoliti za vrhovnega poveljnika v tej vojski.

V pomladi l. 334. odrinil je na čelu male pa pogumne čete (35.000 môž) v Azijo. Nikdar več ni svoje domovine videl! Pri mali rekici Granik, trčil je na prvo po številu veliko večjo perzijsko vojsko. Pogumno začne boj, pa skoro bi bil tù svoje življenje zgubil. Dva perzijska poveljnika sta ga po lepi vojaški opravi spoznala ter na-nj skočila. Mej tem ko mu je prvi razklal čelado, je drugi že vzdignil meč, da mu zadene smrtni udarec. V tem trenutku priskoči Klit, eden njegovih poveljnikov, udari po Perzijanu, da sta mu roka in meč ob enem odletela, med tem ko je Aleksander užugal družega nasprotnika.

Kaj vam more djat Smèrt ter Greh, kadar je sam Bug per vas vseh, Naj se sèrди Pakal, Hudič, Božji Syn je vaš tovariš.

On vas gvišnu nezapusty, Če se hočte najn zanesti, Nadluge bote iméli, Te žnym lahku pretèrpeli.

Zatu kir ste v' žlahti njega, veden zahvalite Boga, njemu samimu dajte čast, zakaj on ima vso oblast.

3) Janez Schweiger, rojen blezo iz Kočevja, evang. predikant v Črnomlju, potem l. 1569 v Ljubljani, kjer umrl 25. febr. 1585. — Njegovi ste dve pesni v prej omenjeni knjigi „Ta celi Catehismus“ itd. l. 1584 in to str. 258—265: a) Ena lepa Duhovna Peissen, katera na kratkim v' sebi dèrži vse štuके Kàrsčanske vere, na katere slejdni Kàrsčeni moré vesselu vmreti inu izveličan biti, zložena skuzi Joannes Schuuejgerja, inu se more pejti, kakor je letu zdolaj notiranu, ali kakor: Oča, Syn, Duh. Nebeski Krajl etc. ozgoraj na 32. platu:

Hvala Bogu, moj čas je tu, De se imam ločiti :/ Stiga Svitá gori v' Nebu, Tam vseh nadlug prost biti. Zatu jest hočem pred Smèrtjo Sturit duhouno šafft mojo v' Božjim imeni, Amen itd. itd.

b) Božična Peissen iz evangelia s. Lukeža na 2. Cap. Johannes Schvvejgerus. V tej vízi kakor ozgoraj: Hvalimo my danas Boga etc. str. 95—98:

Ta Rimski Cesar Augustus, ta je sam zapovédal :/ De bi se šacal ta Svejtvus, nikoger nej pregledal, Vse Jude od svojga doma, Bodi si lih čigar stana, je moral šacan biti. K' letej pèrvi šacengi, inu veliki Ceringi, je moral vsaki pryti.

Tedaj ta Jožef z' Mario, od Davidove Hiše :/ Svojo Ženo zaročeno, kakor nam Lukež piše: Vlejkèl je gori v' Betlehem, pustil se je z' drugim Ludjem, po tej Rimski postavi, Šacan ter pokoren bil, tedaj se je bil dopolnil, Marijn čas ta pravi (2 . . 3—10):

O Jezus ti vsmileni, kir si en človik rojen :/ Te prossio vsi zvoleni, katerim si oznanjen, Odpri njm vrata nih serca, de per nih tvoja besseda, bo veden prebivala, z' prydom jo poslušali, u' večnim Lebnu te gledali, rekli vsa čast nu hvala. Amen!

Učne slike iz zgodovine.

(Piše Tone Brezovnik.)

Aleksander Veliki.

(Aleksander kralj.)

(Dalje.)

Težek je bil Aleksandru začetek vladanja. Na vseh stranéh iznevestili so se po Filipu podjarmljeni národi; hoteči si zopet samostojnost pridobiti. Pa kot blisk je bil Aleksander tù pa tam ter vsem upornikom pokazal gospodarja.

Ko je vse upornike umiril, sklenil je po namenu svojega očeta, udariti na veliko Perzijsko kraljestvo. Dal se je od Grkov izvoliti za vrhovnega poveljnika v tej vojski.

V pomladi l. 334. odrinil je na čelu male pa pogumne čete (35.000 môž) v Azijo. Nikdar več ni svoje domovine videl! Pri mali rekici Granik, trčil je na prvo po številu veliko večjo perzijsko vojsko. Pogumno začne boj, pa skoro bi bil tù svoje življenje zgubil. Dva perzijska poveljnika sta ga po lepi vojaški opravi spoznala ter na-nj skočila. Mej tem ko mu je prvi razklal čelado, je drugi že vzdignil meč, da mu zadene smrtni udarec. V tem trenutku priskoči Klit, eden njegovih poveljnikov, udari po Perzijanu, da sta mu roka in meč ob enem odletela, med tem ko je Aleksander užugal družega nasprotnika.

Vsled te zmage na Graniku (l. 334.) je Aleksander postal vladar Male Azije. S navdušeno vojsko hitel je od mesta do mesta, katero se mu ni prostovoljno udalo, vzel je s silo. Na teh potih je prišel tudi v mesto Gordij (v Frigiji, v severo-zahodni Mali Aziji). Tam je bil stari vojaški voz z umetno zavozlanim vozlom. O njem je bilo prorokovanje: Kdor ga razvozla, bo vladar vsi Aziji! Aleksander je šel čudni vozol ogledat. Ko je videl, da ga ne bo z lepega razvozlat, potegne meč in ga preseka, rekoč: „Nikjer ni povedano, kako se mora razvozlati!“ *)

Bitka pri Isu.

Vedno dalje hité, trčil je pri mestu Isu (v Kilikiji) na drugo perzijsko vojsko. Kralj Darij II. sam jej je zapovedoval. Da si je bila perzijska vojska mnogo močnejša (štela je 600.000 móž), premagal jo je Aleksander vendar popolnoma. Čez 100.000 Perzijanov je poginilo, mnogo pa jih je bilo ujetih. Cel tabor je prišel v roke zmagovalcev. Darij sam bežal je tako naglo, da je voz, lok in plašč pozabil.

Mej ujetimi je bila tudi Darijeva mati, njegova soproga, dve njegovih hčerk in še mladoleten sinek. Ko ti Darijev voz zagledajo, začnejo na glas jokati, mislé, do leži kralj med mrtvimi. Aleksander jih gre tolažit. Ko v spremstvu svojega generala Parmenija stopi v sobo kraljeve rodovne, pade Darijeva mati, ne poznajoč Aleksandra, pred Parmenijem, ki je bil lepše oblečen, na kolena. Ko jo Parmenij na to zmoti opozori, reče Aleksander prijazno: Nisi se zmotila, ljuba žena, ne; tudi ta je Aleksander!“

Aleksander je nesrečno rodovino potolažil ter jo zagotovil, da Darij še živí. Ukazal je tudi svojim slugam, da jim morajo streči, kakor se kraljevi rodovini spodobi. Ko je Darij zvedel, kako blago Aleksander z njegovo rodovino ravná, povzdignil je hvaležno roke proti nebu, rekoč: „Mogočni bogovi! Ohranite mi moje kraljestvo, da se morem hvaležnega skazati slavnemu dobrotniku. Če ste pa sklenili mi je vzeti, ne dajte je nikomur, kakor makedonskemu kralju!“

Aleksander v Egiptu.

Med tem ko je Darij v znotranje svoje dežele bežal, šel je Aleksander za obrežjem sredozemskega morja dalje proti jugu. Kamorkoli je prišel, povsod so se mu podvrgli. Le na morskem otoku ležeči Tir, glavno mesto Fenicije, branil se je trdovratno celih sedem mesecev. Še le ko so Makedonci napravili preko morja nasip, so mesto v naskoku vzeli ter ga pokončali.

Ko je to mesto premagal, šel je skozi Palestino in čez sueško mejmorje v Egipt. Egipčani, že zdavnej s Perzijsko vlado nezadovoljni, vzprejeli so ga kot rešitelja povsodi z največjim veseljem. Nato je šel za reko Nil ter na njegovem ustji položil temelj novemu mestu, kateremu je po sebi dal ime „Aleksandrija.“ S tem je dal upornemu mestu Tir smrten udarec, kajti nova Aleksandrija je jela rasti, in kmalu je postala središče svetovne trgovine in središče poznejše grške učenosti in omike. (Dalje pride.)

Ukaz ministra za bogočastje in uk s 3. januarja 1883. l. št. 13456 ex 1882, vsem šolskim oblastnjam, o nadzorovanji in porabi knjižnic za učence na ljudskih in meščanskih šolah.

Z ukazom v dan 12. julija 1875. l. št. 315 kazalo se je, kako naj se izbirajo knjige za knjižnice na ljudskih in meščanskih šolah in kako naj bi se to nadzorovalo.

*) Reč, ki je tako zamotana, da se je skoro ne more rešiti, zovemo še dandanes „gordiški vozol“, Orientalno vprašanje je n. pr. za diplomate takov „gordiški vozol“.

Vsled te zmage na Graniku (l. 334.) je Aleksander postal vladar Male Azije. S navdušeno vojsko hitel je od mesta do mesta, katero se mu ni prostovoljno udalo, vzel je s silo. Na teh potih je prišel tudi v mesto Gordij (v Frigiji, v severo-zahodni Mali Aziji). Tam je bil stari vojaški voz z umetno zavozlanim vozlom. O njem je bilo prorokovanje: Kdor ga razvozla, bo vladar vsi Aziji! Aleksander je šel čudni vozol ogledat. Ko je videl, da ga ne bo z lepega razvozlal, potegne meč in ga preseka, rekoč: „Nikjer ni povedano, kako se mora razvozlati!“ *)

Bitka pri Isu.

Vedno dalje hité, trčil je pri mestu Isu (v Kilikiji) na drugo perzijsko vojsko. Kralj Darij II. sam jej je zapovedoval. Da si je bila perzijska vojska mnogo močnejša (štela je 600.000 móž), premagal jo je Aleksander vendar popolnoma. Čez 100.000 Perzijanov je poginilo, mnogo pa jih je bilo ujetih. Cel tabor je prišel v roke zmagovalcev. Darij sam bežal je tako naglo, da je voz, lok in plašč pozabil.

Mej ujetimi je bila tudi Darijeva mati, njegova soproga, dve njegovih hčerk in še mladoleten sinek. Ko ti Darijev voz zagledajo, začnejo na glas jokati, mislé, do leži kralj med mrtvimi. Aleksander jih gre tolažit. Ko v spremstvu svojega generala Parmenija stopi v sobo kraljeve rodovne, pade Darijeva mati, ne poznajoč Aleksandra, pred Parmenijem, ki je bil lepše oblečen, na kolena. Ko jo Parmenij na to zmoti opozori, reče Aleksander prijazno: Nisi se zmotila, ljuba žena, ne; tudi ta je Aleksander!“

Aleksander je nesrečno rodovino potolažil ter jo zagotovil, da Darij še živí. Ukazal je tudi svojim slugam, da jim morajo streči, kakor se kraljevi rodovini spodobi. Ko je Darij zvedel, kako blago Aleksander z njegovo rodovino ravná, povzdignil je hvaležno roke proti nebu, rekoč: „Mogočni bogovi! Ohranite mi moje kraljestvo, da se morem hvaležnega skazati slavnemu dobrotniku. Če ste pa sklenili mi je vzeti, ne dajte je nikomur, kakor makedonskemu kralju!“

Aleksander v Egiptu.

Med tem ko je Darij v znotranje svoje dežele bežal, šel je Aleksander za obrežjem sredozemskega morja dalje proti jugu. Kamorkoli je prišel, povsod so se mu podvrgli. Le na morskem otoku ležeči Tir, glavno mesto Fenicije, branil se je trdovratno celih sedem mesecev. Še le ko so Makedonci napravili preko morja nasip, so mesto v naskoku vzeli ter ga pokončali.

Ko je to mesto premagal, šel je skozi Palestino in čez sueško mejmorje v Egipt. Egipčani, že zdavnej s Perzijsko vlado nezadovoljni, vzprejeli so ga kot rešitelja povsodi z največjim veseljem. Nato je šel za reko Nil ter na njegovem ustji položil temelj novemu mestu, kateremu je po sebi dal ime „Aleksandrija.“ S tem je dal upornemu mestu Tir smrten udarec, kajti nova Aleksandrija je jela rasti, in kmalu je postala središče svetovne trgovine in središče poznejše grške učenosti in omike. (Dalje pride.)

Ukaz ministra za bogočastje in uk s 3. januvárja 1883. l. št. 13456 ex 1882, vsem šolskim oblastnjam, o nadzorovanji in porabi knjižnic za učence na ljudskih in meščanskih šolah.

Z ukazom v dan 12. julija 1875. l. št. 315 kazalo se je, kako naj se izbirajo knjige za knjižnice na ljudskih in meščanskih šolah in kako naj bi se to nadzorovalo.

*) Reč, ki je tako zamotana, da se je skoro ne more rešiti, zovemo še dandanes „gordiški vozol“, Orientalno vprašanje je n. pr. za diplomate takov „gordiški vozol“. Pis.

Treba se mi zdi, da ta ukaz zaradi natančnega izpolnovanja omenjam in učiteljem strogo zapovedujem, da iz knjižnic za učence odstranjujejo vse knjige, katere bi žalile spoštovanje do vere, udanost do najvišje vladajoče rodovine, domoljubni čut ali spoštovanje do domovinskih naredeb.

Dolžnost okrajnim šolskim nadzornikom je, da opazujejo, da se to povelje pri vsaki šoli njihovega nadzorniškega okraja natanko izpolnuje, in deželni šolski nadzorniki naj se pri vsakem nadzorovanji prepričajo, ali je v knjižničnem zapisniku podpisan učitelj, ki je bral knjigo, predno se je vzprejela v knjižnico, in kateri je odgovoren, je li knjiga sposobna, da jo beró otroci.

Kadar se učencem dajejo knjige, mora se ozirati na razmere in potrebe vsakega posameznega otroka, ker tako in v taki meri skrbno izbrano branje zeló upliva na izobraževanje značaja. Učitelj pa ima tudi dolžnost, da učence napeljuje, kako naj beró in da potem to domače otroško branje prilično dobro porabi pri pouku, posebno pri spisnih vajah, da tako z dobro porabo šolske knjižnice pospešuje svojo vzgojilno nalogo in da potem takem branje dobrih knjig postane samostojno izobraževalno sredstvo njegovim učencem.

Pretresovanje vprašanj: kaj in kako naj učenci beró zunaj šole, in kako naj se knjižnice za učence kot pospeševalno sredstvo šolskega smotra rabijo, bode dajalo povod, da se bode o tem posvetovalo v okrajnih šolskih zborih.

Ali je na Kranjskem užé treba tretje deželne učiteljske konference?

V „Oesterr. Schulbotu“ beremo poročilo o tretji deželni učiteljski konferenci v Šleziji, ter o predmetih, o katerih se je pri tej skupščini obravnavalo in sklepalo, namreč: o domačih nalogah, o uredbi šolskih tiskovin, o knjižnicah za učence, o počitnicah i. t. d. To prav zanimljivo poročilo o važnih obravnavah v tej deželni konferenci daje nam povod, da preišljujemo: ali je na Kranjskem letos treba užé deželne učiteljske konference? — in ko bi se deželna učiteljska konferenca morda letos sklicala, kateri predmeti naj bi se vzprejeli na dnevni red te tretje deželne učit. konference? — Do zdaj ni bilo ravno nujne potrebe, da bi se bila na Kranjskem sklicala uradna učiteljska skupščina; zdaj pa se bolj in bolj kaže potreba za tako uradno učiteljsko zborovanje. Užé same take in enake točke dnevnega reda, kakor so se v Šleziji obravnavale, treba bi bilo, da bi se tudi pri nas kolikor toliko pretresovale. Imamo pa še druge posebne in važne zadeve, o katerih naj bi se zdaj dogovarjalo in nasvetovalo, da bi se potrebno ukrenilo. Imamo sicer tudi Kranjci užé „učne načrte“ od l. 1874. in nadrobne „navode pri poučevanju“ od l. 1879. V obče se v teh uradnih določilih nahaja res veliko dobrih naukov, nad katerimi se noben pameten šolnik spodtikati ne more; vendar se pa nahajajo pri posameznih predmetih določila, s katerimi se dandanes ne morejo vjemati ne vsi Kranjski učitelji, pa tudi ne vsi krajni in okrajni šolski svéti. Take določbe so, recimo, osobito pri številu in prostoru, ki sta odmerjena na eni strani nemškemu jeziku na slovenskih, na drugi strani pa slovenščina na nemških šolah. Pri jezikih je morda celó pomota pri navodu, kateri se v posnemo priporočuje in predpisuje. Tudi pri drugih predmetih, osobito pri prirodoznanstvu in pri telovadbi bi bilo z ozirom na izkušnje preteklih in z ozirom na naše potrebe in razmere na pravem mestu, da bi se posvetovalo, kakšni navodi naj bi se o teh stvaréh dajali Kranjskim učiteljem. Naloga deželne učiteljske konference bi pa tudi bila, da bi se posvetovala o potrebnih in koristnih slovenskih šolskih knjigah, o knjigah za šolarske in učiteljske knjižnice, o učilih, o šolskih

Treba se mi zdi, da ta ukaz zaradi natančnega izpolnovanja omenjam in učiteljem strogo zapovedujem, da iz knjižnic za učence odstranjujejo vse knjige, katere bi žalile spoštovanje do vere, udanost do najvišje vladajoče rodovine, domoljubni čut ali spoštovanje do domovinskih naredeb.

Dolžnost okrajnim šolskim nadzornikom je, da opazujejo, da se to povelje pri vsaki šoli njihovega nadzorniškega okraja natanko izpolnuje, in deželni šolski nadzorniki naj se pri vsakem nadzorovanji prepričajo, ali je v knjižničnem zapisniku podpisan učitelj, ki je bral knjigo, predno se je vzprejela v knjižnico, in kateri je odgovoren, je li knjiga sposobna, da jo beró otroci.

Kadar se učencem dajejo knjige, mora se ozirati na razmere in potrebe vsakega posameznega otroka, ker tako in v taki meri skrbno izbrano branje zeló upliva na izobraževanje značaja. Učitelj pa ima tudi dolžnost, da učence napeljuje, kako naj beró in da potem to domače otroško branje prilično dobro porabi pri pouku, posebno pri spisnih vajah, da tako z dobro porabo šolske knjižnice pospešuje svojo vzgojilno nalogo in da potem takem branje dobrih knjig postane samostojno izobraževalno sredstvo njegovim učencem.

Pretresovanje vprašanj: kaj in kako naj učenci beró zunaj šole, in kako naj se knjižnice za učence kot pospeševalno sredstvo šolskega smotra rabijo, bode dajalo povod, da se bode o tem posvetovalo v okrajnih šolskih zborih.

Ali je na Kranjskem užé treba tretje deželne učiteljske konference?

V „Oesterr. Schulbotu“ beremo poročilo o tretji deželni učiteljski konferenci v Šleziji, ter o predmetih, o katerih se je pri tej skupščini obravnavalo in sklepalo, namreč: o domačih nalogah, o uredbi šolskih tiskovin, o knjižnicah za učence, o počitnicah i. t. d. To prav zanimljivo poročilo o važnih obravnavah v tej deželni konferenci daje nam povod, da preišljujemo: ali je na Kranjskem letos treba užé deželne učiteljske konference? — in ko bi se deželna učiteljska konferenca morda letos sklicala, kateri predmeti naj bi se vzprejeli na dnevni red te tretje deželne učit. konference? — Do zdaj ni bilo ravno nujne potrebe, da bi se bila na Kranjskem sklicala uradna učiteljska skupščina; zdaj pa se bolj in bolj kaže potreba za tako uradno učiteljsko zborovanje. Užé same take in enake točke dnevnega reda, kakor so se v Šleziji obravnavale, treba bi bilo, da bi se tudi pri nas kolikor toliko pretresovale. Imamo pa še druge posebne in važne zadeve, o katerih naj bi se zdaj dogovarjalo in nasvetovalo, da bi se potrebno ukrenilo. Imamo sicer tudi Kranjci užé „učne načrte“ od l. 1874. in nadrobne „navode pri poučevanji“ od l. 1879. V obče se v teh uradnih določilih nahaja res veliko dobrih naukov, nad katerimi se noben pameten šolnik spodtikati ne more; vendar se pa nahajajo pri posameznih predmetih določila, s katerimi se dandanes ne morejo vjemati ne vsi Kranjski učitelji, pa tudi ne vsi krajni in okrajni šolski svéti. Take določbe so, recimo, osobito pri številu in prostoru, ki sta odmerjena na eni strani nemškemu jeziku na slovenskih, na drugi strani pa slovenščina na nemških šolah. Pri jezikih je morda celó pomota pri navodu, kateri se v posnemo priporočuje in predpisuje. Tudi pri drugih predmetih, osobito pri prirodoznanstvu in pri telovadbi bi bilo z ozirom na izkušnje preteklih in z ozirom na naše potrebe in razmere na pravem mestu, da bi se posvetovalo, kakšni navodi naj bi se o teh stvaréh dajali Kranjskim učiteljem. Naloga deželne učiteljske konference bi pa tudi bila, da bi se posvetovala o potrebnih in koristnih slovenskih šolskih knjigah, o knjigah za šolarske in učiteljske knjižnice, o učilih, o šolskih

pripravah, o pisankah, risankah i. t. d., kakor je to storila tudi deželna konferenca v Šleziji. Z ozirom na te in še druge dejanske potrebe in z ozirom na to, da bode letos že pet let minolo od zadnje konference, želi Kranjsko učiteljstvo, da bi se ona letos sklicala tretja deželna učiteljska konferenca. To željo izraža učiteljstvo v interesu šolstva, nikakor pa v lastnem; vsaj kake učiteljske koristi niso navadno s takimi skupščinami v nikakoršni zvezi.

Književnost.

— „**Praktična metodika** za učitelje in učiteljske pripravnike“. Sestavil in založil Ivan Lapajne, ravnatelj meščanske šole v Krškem. Cena 80 kr. V Ljubljani. Natisnil Rud. Milic. 1882. Premarljivi naš sotrudnik g. Iv. Lapajne je naše šolsko slovstvo zopet pomnožil s prav spretno knjigo, ki ima to-le zanimljivo vsebino: Predgovor. O vrednosti in potrebi praktične metodike v slovenskem jeziku. Opomnje pedagogične, didaktične in metodične. Slovenščina. Zemljepisje. Zgodovina. Prirodosnanstvo. Računstvo. Merstvo. Pisanje. Petje. Telovadba. Največ pri vseh teh predmetih so splošna pravila, splošni in nadrobni učni načrt (za nižjo, srednjo in za višjo stopnjo v ljudski šoli). Prav živo priporočamo to novo praktično slovensko metodiko slovenskemu učiteljstvu in vsem, ki se pečajo z vzgojo in s šolskim poučevanjem.

— Najlaglje in najgotovejše sredstvo, da muzično branje postane splošna ljudska umetnost, je vpeljevanje in gojenje petja v ljudskih šolah in v pevskih zborih po številčni metodi (Galín-Paris-Chevé). Priliko k tej metodi podajajo sledeča delica (na prodaj pri g. Milicu):

1. a) Fr. Th. Stahl-ova Singschule nach der Chevéschen Elementar-Gesanglehre. I. Th. I. H. Cena: 35 vin. = 21 kr. a. v.; ali za prvi začetek: b) Fr. Th. Stahl-ove Singübungen und Lieder für kleine Kinder; cena 20 vin. = 12 kr. a. v.

2. „Pevček“ ali zbirka lehkih pesmic na podlogi te metode, posnel Gr. Jakelj, cena: 5 kr.

3. Návod o pevskem poučevanju po Chevé-ovi (številčni) metodi, spisuje Gr. Jakelj v „Cerkvenem Glasbeniku“, ki bo obsegal 1—2 tiskani poli v obliki tega časnika kot poseben odtis, ako se nekoliko naročnikov zanj oglasi. Cena mu bo 5—10 kr.

Opomba: Prva točka zlasti a) obsega večinoma same teoretične vaje v metodiki in ritmiki; b) pa deloma majhen del vaj, deloma nemške pesmice; torej se a) bolj priporoča, ker obsega celotno teorijo o dur-škali, in ker praktično porabo nadomestuje 2. točka: pevček, ki se priporoča v množno razdelitev mej učence.

— „**Trst in okolica**“. Zgodovinska. Spisal Matija Sila. Založilo opravništvo „Edinosti“. Tiskal Fr. Hvala v Trstu. 1882. Obseg te lične knjižice je: Predgovor. Uvod. Lega mesta Tržaškega in okolice. Zgodovina Trsta: Od najstarejše dobe do Karola Velikega. Od Karola Velikega (803) do združenja z Avstrijo. Od izročenja mesta Avstriji (1382) do razglašnja svobodne luke. Od ustanovljenja svobodne luke l. 1719 do 1790. Trst za časa francoskih vojsk (1790 — 1815). Od restauracije (1813) do najnovejše dobe (1881). Spominski listina združenja Trsta z Avstrijo (1382). — Vrsta Tržaških škofov, vladarjev, ces. namestnikov i. t. d. Knjiga je pisana v pravem slovenskem in krščanskem duhu; priporočamo jo tedaj prav živo slovenskemu učiteljstvu in mladini ter sploh vsem prijateljem zgodovine.

— **Geometrija za nižje gimnazije**, katero je po dr. Fr. viteza Močnika 19. natisu poslovenil gosp. profesor J. Celestina, potrdilo je ministerstvo kot učno knjigo. Čestitamo!

— Čebularjeva „**Fizika**“ je dobila potrjenje od slavnega c. k. ministerstva za bogočastje in uk kot učna knjiga na spodnjih realkah in gimnazijah ter na učiteljskih. Dobro!

— Skladbe Avgusta Armina Lebana, nekako nadaljevanje „**Glasov s Primorja**“, obsegajoč v I. zvezku 4 moške in 2 mešana zbora, tiskajo se v Ljubljani in se ta mesec pošljejo mej svet. Prvi zvezek, ki bode stal 25 kr., po pošti 30 kr., razpošlje se nekojim gospodom na ogled. Naročnina naj se pošilja uredniku skladbam, g. Janku Lebanu, učitelju v Lokvi (Corgnale, via Divača. Küstenland.) Želeti je, da bi osobito učitelji krepko podpirali to započetje, ker je cena tako nizka, da si vsak lahko delce omisli, čeprav ne bil muzikalen, užé iz rodoljubnega nagiba!

pripravah, o pisankah, risankah i. t. d., kakor je to storila tudi deželna konferenca v Šleziji. Z ozirom na te in še druge dejanske potrebe in z ozirom na to, da bode letos že pet let minolo od zadnje konference, želi Kranjsko učiteljstvo, da bi se ona letos sklicala tretja deželna učiteljska konferenca. To željo izraža učiteljstvo v interesu šolstva, nikakor pa v lastnem; vsaj kake učiteljske koristi niso navadno s takimi skupščinami v nikakoršni zvezi.

Književnost.

— „**Praktična metodika** za učitelje in učiteljske pripravnike“. Sestavil in založil Ivan Lapajne, ravnatelj meščanske šole v Krškem. Cena 80 kr. V Ljubljani. Natisnil Rud. Milic. 1882. Premarljivi naš sotrudnik g. Iv. Lapajne je naše šolsko slovstvo zopet pomnožil s prav spretno knjigo, ki ima to-le zanimljivo vsébinsko: Predgovor. O vrednosti in potrebi praktične metodike v slovenskem jeziku. Opomnje pedagogične, didaktične in metodične. Slovenščina. Zemljepisje. Zgodovina. Prirodoznanstvo. Računstvo. Merstvo. Pisanje. Petje. Telovadba. Največ pri vseh teh predmetih so splošna pravila, splošni in nadrobni učni načrt (za nižjo, srednjo in za višjo stopnjo v ljudski šoli). Prav živo priporočamo to novo praktično slovensko metodiko slovenskemu učiteljstvu in vsem, ki se pečajo z vzgojo in s šolskim poučevanjem.

— Najlaglje in najgotovejše sredstvo, da muzično branje postane splošna ljudska umetnost, je vpeljevanje in gojenje petja v ljudskih šolah in v pevskih zborih po številni metodi (Galín-Paris-Chevé). Priliko k tej metodi podajajo sledeča delica (na prodaj pri g. Milicu):

1. a) Fr. Th. Stahl-ova Singschule nach der Chevéschen Elementar-Gesanglehre. I. Th. I. H. Cena: 35 vin. = 21 kr. a. v.; ali za prvi začetek: b) Fr. Th. Stahl-ove Singübungen und Lieder für kleine Kinder; cena 20 vin. = 12 kr. a. v.

2. „Pevček“ ali zbirka lehkih pesmic na podlogi te metode, posnel Gr. Jakelj, cena: 5 kr.

3. Návod o pevskem poučevanju po Chevé-ovi (številni) metodi, spisuje Gr. Jakelj v „Cerkvenem Glasbeniku“, ki bo obsegal 1—2 tiskani poli v obliki tega časnika kot poseben odtis, ako se nekoliko naročnikov zanj oglasi. Cena mu bo 5—10 kr.

Opomba: Prva točka zlasti a) obsega večinoma same teoretične vaje v metodiki in ritmiki; b) pa deloma majhen del vaj, deloma nemške pesmice; torej se a) bolj priporoča, ker obsega celotno teorijo o dur-škali, in ker praktično porabo nadomestuje 2. točka: pevček, ki se priporoča v množno razdelitev mej učence.

— „**Trst in okolica**“. Zgodovinska. Spisal Matija Sila. Založilo opravništvo „Edinosti“. Tiskal Fr. Hvala v Trstu. 1882. Obseg te lične knjižice je: Predgovor. Uvod. Lega mesta Tržaškega in okolice. Zgodovina Trsta: Od najstarejše dobe do Karola Velikega. Od Karola Velikega (803) do združenja z Avstrijo. Od izročenja mesta Avstriji (1382) do razglašnja svobodne luke. Od ustanovljenja svobodne luke l. 1719 do 1790. Trst za časa francoskih vojsk (1790 — 1815). Od restauracije (1813) do najnovejše dobe (1881). Spominski listina združenja Trsta z Avstrijo (1382). — Vrsta Tržaških škofov, vladarjev, ces. namestnikov i. t. d. Knjiga je pisana v pravem slovenskem in krščanskem duhu; priporočamo jo tedaj prav živo slovenskemu učiteljstvu in mladini ter sploh vsem prijateljem zgodovine.

— **Geometrija za nižje gimnazije**, katero je po dr. Fr. viteza Močnika 19. natisu poslovenil gosp. profesor J. Celestina, potrdilo je ministerstvo kot učno knjigo. Čestitamo!

— Čebularjeva „**Fizika**“ je dobila potrjenje od slavnega c. k. ministerstva za bogočastje in uk kot učna knjiga na spodnjih realkah in gimnazijah ter na učiteljskih. Dobro!

— Skladbe Avgusta Armina Lebana, nekako nadaljevanje „**Glasov s Primorja**“, obsegajoč v I. zvezku 4 moške in 2 mešana zbora, tiskajo se v Ljubljani in se ta mesec pošljejo mej svet. Prvi zvezek, ki bode stal 25 kr., po pošti 30 kr., razpošlje se nekojim gospodom na ogled. Naročnina naj se pošilja uredniku skladbam, g. Janku Lebanu, učitelju v Lokvi (Corgnale, via Divača. Küstenland.) Želeti je, da bi osobito učitelji krepko podpirali to započetje, ker je cena tako nizka, da si vsak lahko delce omisli, čeprav ne bil muzikalen, užé iz rodoljubnega nagiba!

D o p i s i.

Iz Koprškega okraja. V dan 4. februarija t. l. ob 3. uri popoldne imel je odbor »Slov. učit. društva za Koprski okraj« v Dolini svojo sejo. Določijo se je, da se občno zborovanje se-le meseca majnika skliče, pa takrat naj bi bil dnevni red obširnejši. Gledé društvene knjižnice se sklene, da razun knjižničarja, tudi društveniki pri svojih prijateljih, znancih, kujige pobirajo, in da se naprosi »Čitalnico« v Dolini, da bi privolila društvenikom učit. društva knjige posojevati. Tudi se je govorilo, da bi društvo naprosilo okr. šol. svet za privoljenje, da bi ta ali uni učitelj v šoli pri občnih zborovanjih tovarišem dejansko kazal, kako on v svoji šoli počuje, in potem naj bi se kritično prijazno pogovarjali o tem, in slednjič določila naj bi se za tisti predmet najboljša metoda, katero naj bi potem učitelji rabili v svojih šolah. Naprosi se tudi okrajni šolski svet, da bi bili učitelji, tisti četrtek ali nedeljo, ko imajo zborovanje, nadaljevalnega tečaja oproščeni. O prvej in drugej točki mislimo pa se obširneje govoriti v prihodnje.

S Štajerskega. (Dalje in konec.) Na učiteljski v Gradci je bilo 178, v Mariboru 121, na ženskem učiteljski v Gradci pa 84 gojencev. Zrelostno skušnjo je delalo v Gradci: 44 javnih gojencev in 4 privatisti; v Mariboru: 32 javnih, 6 privatistov, na ženskem učiteljski v Gradci: 28 javnih, 4 privatistinje. Sposobnostno skušnjo je delalo: 5 moških in 3 ženske kand. za meščanske šole; 92 moških in 52 ženskih kand. za ljudske šole. Tečaj za učiteljice ročnih del imel je v Gradci 29, v Mariboru pa 11 gojenk. Otroških vrtov je bilo 17, s 862 otroci; 3 otroški vrti so bili javni, drugi zasebni. Na 37 aktivnih kmetijskih nadaljevalnih tečajih je bilo 1057 učencev, na 21 aktivnih obrtnjskih nadaljevalnih tečajih pa 1147 učencev.

Od 1. septembra 1881 do 31. avgusta 1882. l. se je iz Štajerske dež. šol. zaloge izplačalo: 1. za sistemizirane plače, opravilne doklade in trdne remuneracije 917.553 gold. 66½ kr.; 2. za starostne doklade 60.211 gold. 53½ kr.; 3. za remuneracije za čezmerni opravek pri šolstvu 842 gold. 65 kr.; 4. v podporo učiteljska v vrednih in neugodnih razmerah 1070 gold.; 5. za okr. učit. knjižnice 685 gold. 84 kr.; 6. za uradne okr. učit. konference 3004 gold. 11 kr.; 7. za zakasnele stroške dež. učit. konference 93 gold. 30 kr.; 8. za razne izdatke 1666 gold. 66½ kr., skupaj 985.127 gold. 70½ kr.; za pokojnino se je v ovem času iz štaj. učit. pokojninskega zavoda izplačalo: 1. za učitelje 51.824 gold.; 2. za učiteljske vdove 20.245 gold. 48 kr.; 3. za odgojilne dodatke 4947 gold. 65 kr.; 4. za odprave in pogrebne doklade 5912 gold., 50 kr., skupaj 82.929 gold. 63 kr.

D) »Popotnik«. V svoji prvi letošnji številki (10. jan.) prinesel je »Popotnik« sledeče gradivo: Pesen: O novem letu 1883. (Zložil Savo Zorán.) — Rodoljubi! (Uredništvo.) — Beseda slovenskim učiteljem. (Zalčan.) — Imenitnost šolskih vrtov v etičnem oziru. — Obravnava berila »Najzlahnejše dišave«. (K. Pestevšek.) — Metodična razprava kocke. (Velčki.) — Anahrostikon »Popotniku«. (B. Flegerič.) — Dopise: Maribor, iz Dravskega polja (Srečko), iz Celja (M. Kokot), iz Ljutomera (Kovačič), iz Brezic (M.) iz Rogoškega okraja (B. R. N.) — Slovstvo. — Novice in razne stvari. — Premembe pri učiteljstvu na Štajerskem in Kranjskem. — Listnica. — Izmej člankov dozdeva se mi zanimljiv posebno prvi. Pisatelj opominja v njem najpreje slovenske učitelje, kako skrb naj imajo, da se mladina priučí čiste književne slovenščine. Na to preide na naše slov. učne pripomočke ter toži kako malo jih imamo in še nam morajo večinoma zalagati tujci v Beči, Gradci i. t. d., ker se naši domači obrtniki in trgovci ne pobrigujejo zato. Mnogo je pri tem, po mnenji pisateljevi, krivo se vé slov. učiteljstvo samo, ker je needino razdeljeno v toliko taborov. Zato pa naj bi se vsa slov. učiteljska društva, vsi slov. učitelji združili, se tesno mej seboj zvezali ter delali po enojnem črteži. Gospod pisatelj piše dalje: »Čujem očitati mi, da sem pozabil »Slov. učit. društva« v Ljubljani. Nikakor ga nisem pozabil, ampak vesel sem, da društvo že imamo, katero je namenjeno biti zastopnikom vseh slov. učiteljev. Ali ravno to se temu najvažnejšemu vseh slov. učit. društev dozdej še ni posrečilo, kajti če se ne motim, nima ono izvan Kranjske veliko udov in od teh se je letošnjih občnih zborovanj v Ljubljani udeležilo prav malo. V društvu pa, ki hoče kot prvi zastopnik slov. učiteljstva vzajemno in uspešno delovati, morali bi v istini biti zastopani učitelji vseh slov. pokrajin in sicer v dostojnem številu. Gledé tega združenja se mi zdita dva načina najbolj važna; prvi, da učitelji vseh pokrajin v velikem številu neposredno vstopijo v središčno društvo v Ljubljani, drugi pa, da se učitelji vsake kronovine mej seboj ožje združijo v večja društva po vzgledu nemških »Landeslehrervereinov«, vsako posamezno učiteljsko društvo je ud temu širjemu in to pošilja svoje zastopnike v središčno društvo v Ljubljani, ktero bi v tem slučaju moralo prevzeti nalogo stalnega odbora«

»Delokrog občni zvezi slov. učiteljev bil bi jako obširen: Po mejsebojnem občevanji seznaniti se s pomanjkljivostmi in potrebami vsega slovenskega šolstva, sporazumevati se o vzajemnih naporih v celote tikajočih se zadevah, organizovati in po složnem načrtu razdeljevati delo, pospeševati pomnožitev šolske literature, vzpodbujati in pridobivati mož, obrtnikov in trgovcev na domačih tleh, za izdelovanje in zalaganje učnih sredstev dobre baze in poštene cene, rabljivemu blagu poskrbeti ministerske aprobacije; pri večjih stvaréh, kakor se n. pr. stenski zemljevidi, potegovati se za vladino dejanstveno ali vsaj moralčno podporo i. t. d. Vzajemno in dosledno postopanje vzbudilo bi podjetnikov na ponud, ako bi se jim le zagotovilo kupecev. Učiteljska zveza, oziroma nje središčni odbor bi imel tudi skrbeti, kako bi se slovenski učitelji na primeren način seznanili z vsem tem, kar na šolskem polju imamo, naj li so šolske knjige ali učna sredstva in pripomočki ali knjige primerne za učiteljske in šolske knjižnice. To bi se utegnilo izvesti po posebej tiskanih imenikih ali po slov. šolskih listih. Po medsebojni podpori bi se naj na važnejih krajih učiteljske knjižnice preustrojile v stalne zbirke vsakovrstnega šol. blaga, iz katerih bi počasi tu ali tam vzrasla stalna razstava, kakor že eno imajo nemški učitelji i. t. d.«

Učitelji slovenski! Obistinimo to lepo misel!

Tone Brezovnik.

Iz Postojinskega okraja v 8. dan februarja. (Refleksije o g. I. Tomšičevem govoru.) G. Tomšičev govor, priobčen v slednjih dveh »Tovariševih« brojih, sigurno je bil in mora biti vrlo po všeči vsakemu pravemu učitelju. Da bi se ravnali vsi učitelji po pravih in nasvetih, ki je podaja tu g. T., brez dvojbe bi zdajci naše učiteljstvo zavzemalo vse drugačno socijalno stopinjo ter imelo po vsem jačjo veljavo, nego jo pa ima — žal! — v istini.

Ljudski učitelj more svojo zadovoljnost in srečo imeti le v svojem delokrogu: to je resnica neovrgljiva! Le kar se strinja z njegovim stanom, le kar ugoja njegovim nameram: jedino le to naj spada v področje učiteljevega delevanja. Kdor si išče izvan šole stranskih opravil, ki se ne zlagajo z njegovim poklicem, kdor se druží raje z drugimi nego pa z učitelji, ónega ne moremo smatrati za resničnega nam tovariša. Mej svojci naj si učitelj izbere pristojnega društva, mej njimi naj se zabava in razvedruje ter si išče tešila; drugi itak ne razumó njega gorje in radost. — Če učitelj osamljen preveč zahája v neučiteljske družbe, mu to njegove avtoritete nikakor ne povspešuje niti mu ne pridobi »popularitete« —, pač pa dostikrat pride še ob to veljavo, ki jo je nedavno še posedoval, ravno po tovaršijah, vzlasti, če se poprime igre i. dr.

Učitelj naj bi bil v vsacem obziru vzgled ljudstvu, a kaj naj si misli priprosti národ o učitelju in vzgojniku, če cele noči prebudéva pri igri ter tu zapravlja picle svoje novce sebi in svojim v škodo, mladini v pohujšanje, vsemu stanu pa na sramoto?!

Po neplemenitem, nedostojnem obnašanji pojedinca zadeta je čast in angažovano poštenje vsega stanú! — Učitelj, kateri vestno hoče izpolnovati svoje dolžnosti in kojemu je resno mar, da napreduje v duhu časa, da se popolni, ima vedno dovolj poslu; ne preostaja mu mnogo časa v potratu in lenarenje. Nekaj prostega časa pa naj vporabi za okrepjenje svojega zdravja: pod milim nebom v krasnej prirodi naj se šeta; ondi naj si nasrka novih močí, navdušenja in veselja do živénja; vsaj tisti, ki narave ne opazéva, nje svojstva ne študira, — življenja in njega radosti ne pozná; on le životari, le vegetira. — Lepo in častno je, če učitelj, kakor je omenjal to g. Tomšič v izbórnem svojem govoru, tudi literarno deluje, če sodeluje pri kakem domačem časopisu ter se takó uri in vzobrazuje v materinščini, katere se je ravno ljudskemu učitelju treba zmirom učiti. Mi slovenski učitelji, vzlasti Kranjski, imamo svoj šolsk list, svojega »Tovariša«. Ta list naj bi kazal, kaj zmoremo po lastnih močéh, naj bi bil glasilo duševne zmožnosti slov. učiteljstva ter oznanevalka naše stanovske krepósti.

Žal pa sodelovanje pri »Tov.« ni kaj preživahno, list niti 3krat na mesec izhajati ne more. In vender bi to leško se zgodilo, ako bi n. pr. imel v vsacem okraju vsaj jednega rednega dopisovatelja. A g. sodrugí roke križem derzé, molčijo in raje le — kritikujejo. — k. —

Iz Suhora. (Zahvala.) Slavni odbor »Národne šole« v Ljubljani poslal je ubogim učencem tukajšnje šole te-le učne pripomočke: 100 risank, 12 tablic, 60 pisal, 60 svinčnikov, 2 škatljici peres, 40 držal, 18 kosov »radirgumi« in 40 pol pivnega papirja. Za ta dar se podpisana slavnemu odboru »Národne šole« v imenu uboge šolske mladine prav lepo zahvaljujeta.

M. Tomc,

krajnoga šolskega svéta predsednik.

Fr. Kenda,

učitelj in vodja.

Od sv. Petra v Ljubljani. V zadnji »Tov.« št. iz »Gor. Logatca« bere se, kakor bi bil jaz kriv nereda v okrajni knjižnici. Prvi dopisnik o tej stvari res ni prav poročal, ko omenja, da ni zapisnika, kajti jaz sem govoril le o zapisniku razposojenih knjig, katerega mi je pa gospod

Kernc pozneje poslal. Po glavnem zapisniku manjkalo je v knjižnici več knjig, in ker zapisnika o teh knjigah ni bilo, skrbelo me je, kje bi bile te knjige. Na opominj po okrožnici pa so g. g. učitelji v dan konferencie (4. dec. m. l.) prinesli in vrnili skoro vse izposojene knjige. Po g. Wiziak-ovi smrti nasel sem mej njegovo književno zapuščino poln koš naših knjig. Pokojni g. Wiziak je namreč hotel vse knjige, ki so se za uč. knjižnico naročile, sam čitati prej, predno jih je izročil knjižnici. Ker pa ga je smrt prihetela, se je, kakor se kaže, pri njem nekaj knjig pogubilo, kar pa se bode morda še kako kaj poravnalo.

Adamič.

Iz Ljubljane. (Iz seje c. k. deželnega šol. sveta za Kranjsko v dan 28. de cembra 1882. l.) Kako naj se preskrbuje pouk v branji, pisanji in telovadbi na meščanski šoli v Krškem, naznanja se tukajšnjemu okrajnemu šolskemu svetu. — Za učiteljsko mesto na novo ustanovljeni ljudski šoli v Ledinah, katera se v prihodnjem šolskem letu odpre, določi se tretji plačilni razred, ter se tukajšnjemu gospodu župniku za njegovo zaslužljivo podporo pri zidanji šole izreka zahvalno priznanje. — Na prošnjo nekega ljudskega učitelja, se temu z dogovorom deželnega odbora vsled naznanila s 26. dec. 1878. l., št. 6. d. zak. 1879. l. pripozná primerna pokojnina. — Reši se pritožba o kazni za šolske zamude. — O zidanji neke nove dekliške šole se potrebno ukrene. — Poročilo gimn. vodstva kot vodstva obrtniške in risarske šole o tej šoli se predlaga višjemu mestu. — Reši se disciplinarna preiskava zoper nekega nadučitelja. — Gledé poročila nekega okrajnega šol. sveta, o sklepu šolskega pouka na neki ljudski šoli tamkajšnjega šolskega okraja, konec šolskega leta 1881/2., odkazejo se temu primerna vodila. — Dopis c. kr. deželnega predsedstva poroča sè primernimi določili nekemu gimn. vodstvu. — Poročilo o pouku slaboumnih otrok v ljudskih šolah na Kranjskem predlaga se višjemu mestu. — Prošnja za priznanje nekega v Zagrebu pridobljenega spričala sposobnosti za ženska ročna dela predlaga se višjemu mestu. — Nekemu učitelju na vadnici prizna se druga, nekemu c. k. gimnazijalnemu profesorju pa peta petletna doklada. — Učiteljsko mesto na neki ljudski šoli se oddá stalno. — Naznanja se letno poročilo o srednjih šolah na Kranjskem za l. 1881/82. ter se predlaga višjemu mestu. — Poroča in ukrene se potrebno o postavljanji učiteljske službe na tukajšnji c. k. višji realki. — Reši se več prošenj za nagrade in denarne podpore.

— (Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko v dan 18. januarja t. l.) Poroča se o dopisih c. k. vlade v Ljubljani in gozdarstvenega in državnih graščin voditeljstev v Gorici, gledé zagotovljenega povračila za zidanje dveh šol v letih 1853. in 1859. pogojno pridobljenih podelitnih doneskov. — Naslanjaje se na izrek kranjskega deželnega odbora voli se, da se ljudska šola pri sv. Petru (v Postojinskem šolskem okraju) razširi v dvorazredno v začetku šolskega leta 1884/85, ter se določi zadevna uč. plača. — Poročilo okrajnega šolskega sveta v Kranji, gledé ustanovljenja dvorazredne ljudske šole, predloži se s primernim nasvetom kranjskemu deželnemu odboru. — Gospodu župniku in predsedniku okrajnega šolskega sveta v Radovici, izreče se pohvalno priznanje, ker je pospeševal zidanje tamkajšnjega šolskega poslopja. — Reši se disciplinarna preiskava zoper nekega učitelja. — Poročila o štirih novo spisanih šolskih knjigah predloži se višjemu mestu. — Gledé pouka o verouku na ponavljavnih šolah dadó se okrajnemu šolskemu svetu v Postojini zahtevana določila. — Določi se o oddaji učiteljske službe. — Poročilo okrajnega šolskega sveta v Logatci, tikajoč se otvorenja privatnega otročjega vrta, predloži se višjemu mestu. — Nekemu glavnemu učitelju priznala se je četrta petletna doklada. — Dovolí se vpeljevanje poludnevnega pouka v prvem razredu neke dvorazredne ljudske šole. — Reši se več remuneracij in prošenj za denarno podporo.

— Članom c. kr. okrajnih šolskih svetov v Kranjskeji za prihodnje šestletno dobo so izmej duhovskega stanu imenovani naslednji gg.: za Ljubljano: korar Andrej Zamejec; za okolico ljubljansko: Andrej Drobnič, dekan v Šmariji; za Kranj: Anton Mežnarec, dekan v Kranji; za Radovljico: Silvester Kešè, dekan v Begunjah; za Kamnik: Janez Oblak, dekan v Kamniku; za Litijo: Jakob Rus, dekan v Smartinu pri Litiji; za Krško: Eduard Polak, dekan in častni korar v Leskovci; za Rudolfovo: Peter Urh, prošt in dekan v Rudolfovem; za Črnomelj: Anton Aleš, dekan v Semiči; za Kočevje: Martin Skubic, dekan v Ribnici; za Logatec: Martin Šlibar, dekan na Vrhniki; za Postojino: Janez Hofstetter, dekan v Postojini.

— »Hrvatski učitelj« piše o našem prezgodaj umrlem rojaku prof. Sebastijanu Žepiču, ki je 9. jan. t. l. umrl v Zagrebu, naslednje vstice: »Z britkostnim srcem in žalostno dušo zabeležujemo veliko izgubo, ki je zadela jedno vzorno obitelj, solo in literaturo našo. Sebastijan Žepič, profesor kr. gimnazije Zagrebske, umrl je 9. jan. ob 9. uri zvečer po kratkej in težavnej bolezni. Dné 6. jan. je bil še zdrav in vesel v družbi svojih kolegov, kateri so ga vedno z naj-

večjo ljubeznijo in največjim spoštovanjem mej sé vzprejemali, a za tri dni osupnil nas je glas, da je umrl. Marljiv kakor črv, delal je noč in dan, in nikjer ga nisi videl, kakor kadar je šel v šolo, ali se pa vračal iz šole domov, kjer se je takoj usedel za mizo in vzel knjigo v roke, da se uči in piše. Delal je neumorno in je tudi mnogo storil. 54 let, to je prekratka doba, katera bi mogla pokazati toliko plodov, kolikor jih pokazuje Žepičeva starost. Skromen in ponižen ni se nikoli oponašal, ali oni, kateri so ga poznali bliže, čudili so se njegovemu obsežnemu znanju, posebno v filologiji, bodi si klasične ali slavistične. Izgleden oče, vzrejal je skrbno svoje otroke, ali žalost, le dvoje jih je toliko doraslo, da sta s kruhom preskrbljena. Njegovo delovanje literarno in šolsko tako je odlično, da ga je vse, kar ga je poznalo, imenovalo možá plemenitega in poštenega značaja, a učitelji, s katerimi je sodeloval in učenci, katerih je v 28 letih svojega službovanja na stave vzredil, videli so v njem živo pedagogijo. Po rodu Slovenec, preživel je vse svoje življenje v Hrvatskej, katero je ljubil kakor ljubi sin svoje starše, in jej posvetil vse svoje dušno blagó. Za njim ostaja njegova žalostna soproga in devetero otrok; ostaja žalujoči učiteljski zbor Zagrebske gimnazije s svojo mladino; ostajajo težko tolažljivi prijatelji. Bodi mu zemljica lahka, a njegovej duši naj podeli gospod Bog večni mir in pokoj!

— **Nj. Veličanstvo je našemu deželnemu predsedniku, preblagorodnemu gospodu Andreju Winkler-ju, podelilo red železne krone druge vrste. Slava!**

— Presvetli cesar podarili so občini Ubeljsko 200 gold. podpore za zidanje šole.

— Umrla sta dva vrla šolska prijatelja. Prvi je bil preč. gospod Matija Kulavie, knezošk. duh. svetnik in župnik v Šent-Vidu pri Zatičini, umrl na Svečnico (2. febr.) t. l., star 52 let. Koliko je ta blagi mož storil za ljudsko šolo v Šent-Vidu in kako zvesto je deloval sploh kot prejšnji okrajni šolski nadzornik za pravi napredek naših ljudskih šol, vedó le tisti, ki so z njim občevali. Njegov spomin bode vedno živel med nami! — Drugi vrlí mož bil je preč. gospod Matija Štrucelj, dekan in župnik v Trnovem, ki je umrl 5. t. m., velik prijatelj ljudskim šolam in učiteljem, kakeršnih zdaj ni ravno veliko. Blag spomin bodi obema!

Raznoterosti.

— **O statistiki avstrijskega šolstva.** Jako zanimive date o statistiki avstrijskega šolstva tekom šolskega leta 1880/81. podaja nam pedagogijski list: „Fr. päd. Blätter“. — Po tem takem je bilo omenjeno leto 15479 ljudskih šol. Tem se prišteva še 364 šol, in sicer v Galiciji 157 šol, ki so sicer sistemizirane, a še ne otvorene, 28 ekspositor in 179 šol za silo. Od tega skupnega števila bilo je 314 meščanskih šol, in sicer 208 osemrazrednih in 111 trirazrednih. Ljudskih šol bilo je tedaj 15165. Gledé števila razredov pa jih je bilo: 8718 jednorazrednic, 3489 dvorazrednic, 1289 trirazrednic, 878 čveterorazrednic, 570 petrazrednic, 160 šestrazrednic, 42 sedemrazrednic in 19 osemrazrednic.

Poleg občnih ljudskih šol bilo je tudi 914 privatnih ljudskih šol. Pravico javnosti imelo jih je 421, 490 pa ne.

Učni jezik je bil: na 6797 šolah nemški, na 3929 šolah češki, na 1166 šolah poljski, na 1053 šolah rutenski, na 427 šolah slovenski, na 822 šolah vlaški, na 281 šolah srbohrvatski, na 45 šolah romunski, na 3 šolah madjarski in na 956 šolah mešani.

Celodnevni pouk imelo je 10.960 šol, poludnevni pa 4387 šol; deloma celo- deloma poludnevni poduk je bil na 132 šolah. Število za šolo ugodnih otrok znašalo je tisto leto 286.815; od teh obiskovalo je javne ljudske šole 2.357.228, a zasebne ljudske šole 80.919, višje šole (ali pa so se doma podučevali (obiskovalo je 49.349 otrok. Vse šole obiskuje tedaj 2.487.496 otrok in 376.319 ali okroglo, tretinja milijona otrok vzraste v Avstriji še vedno brez vzgoje. — Število osehja, ki podučuje na javnih ljudskih šolah, znaša 48.441; od teh je učiteljev, katerim so všteti tudi učitelji veronauka 38964, a učiteljic, kojim so vštete tudi učiteljice za ročna dela, 9747. Veronauk poučuje zdaj 10.800 katehetov.

— j. —

— **Plača učiteljem verouka** na srednjih in ljudskih šolah bode se uredila po načrtu, ki ga je ministerstvo za uk in bogočastje izdalo in izročilo v posvetovanje državnemu zboru.

— **Slovenski jezik v brambovski oficirski šoli na Dunaji.** V tej šoli se kadetje poučujejo v laškem, češkem, poljskem in tudi v slovenskem jeziku. Uredjeno je tako, da kdor je zmožen užé od doma enega teh jezikov, mora se učiti še enega izmed ostalih treh. Učitelj slovenščine na imenovani šoli je naš rojak in sotrudnik ljudski učitelj in lajtenant gosp. Jos. Ciperle.

večjo ljubeznijo in največjim spoštovanjem mej sé vzprejemali, a za tri dni osupnil nas je glas, da je umrl. Marljiv kakor črv, delal je noč in dan, in nikjer ga nisi videl, kakor kadar je šel v šolo, ali se pa vračal iz šole domov, kjer se je takoj usedel za mizo in vzel knjigo v roke, da se uči in piše. Delal je neumorno in je tudi mnogo storil. 54 let, to je prekratka doba, katera bi mogla pokazati toliko plodov, kolikor jih pokazuje Žepičeva starost. Skromen in ponižen ni se nikoli oponašal, ali oni, kateri so ga poznali bliže, čudili so se njegovemu obsežnemu znanju, posebno v filologiji, bodi si klasičneji ali slavističneji. Izgleden oče, vzrejal je skrbno svoje otroke, ali žalost, le dvoje jih je toliko doraslo, da sta s kruhom preskrbljena. Njegovo delovanje literarno in šolsko tako je odlično, da ga je vse, kar ga je poznalo, imenovalo možá plemenitega in poštenega značaja, a učitelji, s katerimi je sodeloval in učenci, katerih je v 28 letih svojega službovanja na stave vzredil, videli so v njem živo pedagogijo. Po rodu Slovenec, preživel je vse svoje življenje v Hrvatskeji, katero je ljubil kakor ljubi sin svoje starše, in jej posvetil vse svoje dušno blagó. Za njim ostaja njegova žalostna supruga in devetero otrok; ostaja žalujoči učiteljski zbor Zagrebske gimnazije s svojo mladino; ostajajo težko tolažljivi prijatelji. Bodi mu zemljica lahka, a njegovej duši naj podeli gospod Bog večni mir in pokoj!

— **Nj. Veličanstvo je našemu deželnemu predsedniku, preblagorodnemu gospodu Andreju Winkler-ju, podelilo red železne krone druge vrste. Slava!**

— Presvetli cesar podarili so občini Ubeljsko 200 gold. podpore za zidanje šole.

— Umrla sta dva vrla šolska prijatelja. Prvi je bil preč. gospod Matija Kulavie, knezošk. duh. svétnik in župnik v Šent-Vidu pri Zatičini, umrl na Svečnico (2. febr.) t. l., star 52 let. Koliko je ta blagi mož storil za ljudsko šolo v Šent-Vidu in kako zvesto je deloval sploh kot prejšnji okrajni šolski nadzornik za pravi napredek naših ljudskih šol, vedó le tisti, ki so z njim občevali. Njegov spomin bode vedno živel med nami! — Drugi vrlí mož bil je preč. gospod Matija Štrucelj, dekan in župnik v Trnovem, ki je umrl 5. t. m., velik prijatelj ljudskim šolam in učiteljem, kakeršnih zdaj ni ravno veliko. Blag spomin bodi obema!

Raznoterosti.

— **O statistiki avstrijskega šolstva.** Jako zanimive date o statistiki avstrijskega šolstva tekom šolskega leta 1880/81. podaja nam pedagogijski list: „Fr. päd. Blätter“. — Po tem takem je bilo omenjeno leto 15479 ljudskih šol. Tem se prišteva še 364 šol, in sicer v Galiciji 157 šol, ki so sicer sistemizirane, a še ne otvorene, 28 ekspositor in 179 šol za silo. Od tega skupnega števila bilo je 314 meščanskih šol, in sicer 208 osemrazrednih in 111 trirazrednih. Ljudskih šol bilo je tedaj 15165. Gledé števila razredov pa jih je bilo: 8718 jednorazrednic, 3489 dvorazrednic, 1289 trirazrednic, 878 čveterorazrednic, 570 petrazrednic, 160 šestrazrednic, 42 sedemrazrednic in 19 osemrazrednic.

Poleg občnih ljudskih šol bilo je tudi 914 privatnih ljudskih šol. Pravico javnosti imelo jih je 421, 490 pa ne.

Učni jezik je bil: na 6797 šolah nemški, na 3929 šolah češki, na 1166 šolah poljski, na 1053 šolah rutenski, na 427 šolah slovenski, na 822 šolah vlaški, na 281 šolah srbohrvatski, na 45 šolah romunski, na 3 šolah madjarski in na 956 šolah mešani.

Celodnevni pouk imelo je 10.960 šol, poludnevni pa 4387 šol; deloma celo- deloma poludnevni poduk je bil na 132 šolah. Število za šolo ugodnih otrok znašalo je tisto leto 286.815; od teh obiskovalo je javne ljudske šole 2.357.228, a zasebne ljudske šole 80.919, višje šole (ali pa so se doma podučevali (obiskovalo je 49.349 otrok. Vse šole obiskuje tedaj 2.487.496 otrok in 376.319 ali okroglo, tretinja milijona otrok vzraste v Avstriji še vedno brez vzgoje. — Število osehja, ki podučuje na javnih ljudskih šolah, znaša 48.441; od teh je učiteljev, katerim so všteti tudi učitelji veronauka 38964, a učiteljic, kojim so vštete tudi učiteljice za ročna dela, 9747. Veronauk poučuje zdaj 10.800 katehetov.

— j. —

— **Plača učiteljem verouka** na srednjih in ljudskih šolah bode se uredila po načrtu, ki ga je ministerstvo za uk in bogočastje izdalo in izročilo v posvetovanje državnemu zboru.

— **Slovenski jezik v brambovski oficirski šoli na Dunaji.** V tej šoli se kadetje poučujejo v laškem, češkem, poljskem in tudi v slovenskem jeziku. Uredjeno je tako, da kdor je zmožen užé od doma enega teh jezikov, mora se učiti še enega izmed ostalih treh. Učitelj slovenščine na imenovani šoli je naš rojak in sotrudnik ljudski učitelj in lajtenant gosp. Jos. Ciperle.

— **Odlikovanje.** Gospod Andr. Drašček, učitelj v Vertobji (na Goriškem), dobil je od Nj. Veličanstva presvetlega cesarja srebrni križec s krono za zasluge. Čestitamo!

— **Lep vzgled.** Severo-amerikanska zvezna vlada dela na to, da se za domače novine poštarina popolnem odpravi, a to zaradi tega, ker se imajo novine smatrati kot prosvetno sredstvo, in za razširjanje znanstev ne sme plačevati davek. — Pa reci kdo, da Amerikanci ne napredujejo!

— **Kolkto trošil Dunaj na svoje šole.** V proračunu za dunajsko šolstvo odobrili so se sledeči postavki: Za srednje šole 317,880 gold., za ljudske šole, meščanske šole, pedagogij, obrtne šole in druge 2,777.920 gold., — v vsem skupaj: 3,095.800 gold.

— **Predolgo sedenje.** O predolgem sedenju piše sloveči Chirurg prof. Nussbaum v Monakovem v svojem nedavno izišlem spisu „Kleine Hausapotheke“ to le: „Ako ima mladina poleg sedanjega prekomernega dušnega napenjanja še slabo hrano, gotova posledica je, da bo kmalu začelo njeno zdravje pešati. Jaz sem se sam na svoje oči prepričal, da otroci duševno in telesno hirajo, največ zaradi tega, ker predolgo sedijo v šoli ter se potlej še domá dolgo učé po noči, ako hočejo, da zadosté šolskim nalogam. Zeló se moti tisti, kdor misli, da se otrok mnogo več naučí v osmih dnevnihih urah, kakor pa v štirih urah na dan. Mogoče, da bi to, tudi res bilo le pri nekaterih posebno razvitih otrocihi, ali večina srednje razvitih otrok oslabi na telesu in umu s predolzim in prenapetim učenjem: Jaz sem videl, da se otroci v osmej uri šolskega pouka sém in tja ogledujejo, predno odgovoré na dano jim vprašanje, a v prvej uri odgovoré takoj, kar jih učitelj vpraša. Prenapetnost možgan, blede lice, temne oči, kratkovidnost, upognjenost, bolečine v glavi, kri iz nosa in druge bolezni, dobro vemo mi zdravniki, da so nasledek prevelikega dušnega natezanja. Telovadba, da-sí je koristna, ne more tukaj prav nič pomagati. Mislilo se je, da ojačevanje mišic s telovadbo pripomore možganom, ki so s krvjo prenapolnjeni, ali izkušnje učé, da se prenapeti možgani ne dadó zboljšati z ojačevanjem mišic.“

— **Ministra uka so otroci v Parizu kepani.** 26. m. m. je v Parizu prvokrat sneg padel, in 200–300 učencev je čakalo pred šolo (Lycée Louis le Grand) in so se bavili s kepanjem. Kdor je prišel mimo, je bil okepan. Pripelje se mimo tudi kočija, in mladina kepa voznika. Voznik stopi z voza, in hoče paglavce z bičem nagnati. Odpré se kočija, in iz nje stopi star gospod, ter hoče posvariti razuzdano mladino. A kepe so se usule nanj. „Jaz sem minister uka“, oglaší se gospod. Zdaj ga še le začnejo prav kepati; vender k sreči se odpró vrata šolska, in mladina odide v šolo. Minister se potem oglaší pri cenzorji in reče nevoljno: „Čestitam vam do lepe vzgoje vaših učencev!“ Drugo sí lahko mislimo.

„Hrvat. učitelj.“

„Slov.“

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Koroškem. Služba šolskega voditelja v Škofičah (Schiefling) s 500 gold. letne plače, s stanovanjem in s službeno doklado, pri c. k. okr. šolskem svétu v Wolfsbergu do 15. t. m. — Uč. ali poduč. služba na trirazrednici v Klostru (Griffen), 3. plač. red, pri c. k. okr. šolskem svétu v Velikovcu (Völkermarkt) do 25. t. m.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: g. Ivan Lapajne, ravnatelj meščanski šoli v Krškem, — gosp. Anton Lapajne na 3. uč. službi v Ribnici, — gospodič. Marija Aringer, zač. učiteljica v Gorenjem Logatci, in France Trošt, zač. učitelj v Podragi. — G. Jakob Koželj, učitelj v Ajdovščini, dobil je uč. službo v Dvoru pri Žužemberku. — Gospodič. J. Piš, izpr. uč. pripravnica, namestuje učitelja v Blagovici.

Listnica uredništva. Na vprašanje, komu naj se pošilja letnina za „Slov. učiteljsko društvo“, odgovarjamo, da blagajniku tega društva, t. j. g. Iv. Tomšiču, učitelju na c. k. vadnici in uredniku „Vrtca“ v Ljubljani. Društvu more po pravilih pristopiti vsak neoporečen državljan, vender so pravi udje tega društva učitelji in učiteljice; neučitelji so podporni udje. Vsak društvenik plačuje na leto 1 gold. — G. Fr. G. pri Z. M.: Hvala za dopis! Prilično več v listu. — G. P. R. v P.: Prejeli; pride drugo. — G. P. v P.: Prepira se bojimo. Bodimo složni!

— **Odlikovanje.** Gospod Andr. Drašček, učitelj v Vertobji (na Goriškem), dobil je od Nj. Veličanstva presvetlega cesarja srebrni križec s krono za zasluge. Čestitamo!

— **Lep vzgled.** Severo-amerikanska zvezna vlada dela na to, da se za domače novine poštarina popolnem odpravi, a to zaradi tega, ker se imajo novine smatrati kot prosvetno sredstvo, in za razširjanje znanstev ne sme plačevati davek. — Pa reci kdo, da Amerikanci ne napredujejo!

— **Kolkto trošil Dunaj na svoje šole.** V proračunu za dunajsko šolstvo odobrili so se sledeči postavki: Za srednje šole 317,880 gold., za ljudske šole, meščanske šole, pedagogij, obrtne šole in druge 2,777.920 gold., — v vsem skupaj: 3,095.800 gold.

— **Predolgo sedenje.** O predolgem sedenji piše sloveči Chirurg prof. Nussbaum v Monakovem v svojem nedavno izišlem spisu „Kleine Hausapotheke“ to le: „Ako ima mladina poleg sedanjega prekomernega dušnega napenjanja še slabo hrano, gotova posledica je, da bo kmalu začelo njeno zdravje pešati. Jaz sem se sam na svoje oči prepričal, da otroci duševno in telesno hirajo, največ zaradi tega, ker predolgo sedijo v šoli ter se potlej še domá dolgo učé po noči, ako hočejo, da zadosté šolskim nalogam. Zeló se moti tisti, kdor misli, da se otrok mnogo več naučí v osmih dnevnihih urah, kakor pa v štirih urah na dan. Mogoče, da bi to, tudi res bilo le pri nekaterih posebno razvitih otrocihi, ali večina srednje razvitih otrok oslabi na telesu in umu s predolzim in prenapetim učenjem: Jaz sem videl, da se otroci v osmej uri šolskega pouka sém in tja ogledujejo, predno odgovoré na dano jim vprašanje, a v prvi uri odgovoré takoj, kar jih učitelj vpraša. Prenapetnost možgan, blede lice, temne oči, kratkovidnost, upognjenost, bolečine v glavi, kri iz nosa in druge bolezni, dobro vemo mi zdravniki, da so nasledek prevelikega dušnega natezanja. Telovadba, da-sí je koristna, ne more tukaj prav nič pomagati. Mislilo se je, da ojačevanje mišic s telovadbo pripomore možganom, ki so s krvjo prenapolnjeni, ali izkušnje učé, da se prenapeti možgani ne dadó zboljšati z ojačevanjem mišic.“

— **Ministra uka so otroci v Parizu kepani.** 26. m. m. je v Parizu prvokrat sneg padel, in 200–300 učencev je čakalo pred šolo (Lycée Louis le Grand) in so se bavili s kepanjem. Kdor je prišel mimo, je bil okepan. Pripelje se mimo tudi kočija, in mladina kepa voznika. Voznik stopi z voza, in hoče paglavce z bičem nagnati. Odpré se kočija, in iz nje stopi star gospod, ter hoče posvariti razuzdano mladino. A kepe so se usule nanj. „Jaz sem minister uka“, oglaší se gospod. Zdaj ga še le začnejo prav kepati; vender k sreči se odpró vrata šolska, in mladina odide v šolo. Minister se potem oglaší pri censorji in reče nevoljno: „Čestitam vam do lepe vzgoje vaših učencev!“ Drugo sí lahko mislimo.

„Hrvat. učitelj.“

„Slov.“

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Koroškem. Služba šolskega voditelja v Škofičah (Schiefling) s 500 gold. letne plače, s stanovanjem in s službeno doklado, pri c. k. okr. šolskem svétu v Wolfsbergu do 15. t. m. — Uč. ali poduč. služba na trirazrednici v Klostru (Griffen), 3. plač. red, pri c. k. okr. šolskem svétu v Velikovcu (Völkermarkt) do 25. t. m.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: g. Ivan Lapajne, ravnatelj meščanski šoli v Krškem, — gosp. Anton Lapajne na 3. uč. službi v Ribnici, — gospodič. Marija Aringer, zač. učiteljica v Gorenjem Logatci, in France Trošt, zač. učitelj v Podragi. — G. Jakob Koželj, učitelj v Ajdovščini, dobil je uč. službo v Dvoru pri Žužemberku. — Gospodič. J. Piš, izpr. uč. pripravnica, namestuje učitelja v Blagovici.

Listnica uredništva. Na vprašanje, komu naj se pošilja letnina za „Slov. učiteljsko društvo“, odgovarjamo, da blagajniku tega društva, t. j. g. Iv. Tomšiču, učitelju na c. k. vadnici in uredniku „Vrtca“ v Ljubljani. Društvu more po pravilih pristopiti vsak neoporečen državljan, vender so pravi udje tega društva učitelji in učiteljice; neučitelji so podporni udje. Vsak društvenik plačuje na leto 1 gold. — G. Fr. G. pri Z. M.: Hvala za dopis! Prilčno več v listu. — G. P. R. v P.: Prejeli; pride drugo. — G. P. v P.: Prepira se bojimo. Bodimo složni!

— **Odlikovanje.** Gospod Andr. Drašček, učitelj v Vertobji (na Goriškem), dobil je od Nj. Veličanstva presvetlega cesarja srebrni križec s krono za zasluge. Čestitamo!

— **Lep vzgled.** Severo-amerikanska zvezna vlada dela na to, da se za domače novine poštarina popolnem odpravi, a to zaradi tega, ker se imajo novine smatrati kot prosvetno sredstvo, in za razširjanje znanstev ne sme plačevati davek. — Pa reci kdo, da Amerikanci ne napredujejo!

— **Kolkto trošil Dunaj na svoje šole.** V proračunu za dunajsko šolstvo odobrili so se sledeči postavki: Za srednje šole 317,880 gold., za ljudske šole, meščanske šole, pedagogij, obrtne šole in druge 2,777.920 gold., — v vsem skupaj: 3,095.800 gold.

— **Predolgo sedenje.** O predolgem sedenji piše sloveči Chirurg prof. Nussbaum v Monakovem v svojem nedavno izišlem spisu „Kleine Hausapotheke“ to le: „Ako ima mladina poleg sedanjega prekomernega dušnega napenjanja še slabo hrano, gotova posledica je, da bo kmalu začelo njeno zdravje pešati. Jaz sem se sam na svoje oči prepričal, da otroci duševno in telesno hirajo, največ zaradi tega, ker predolgo sedijo v šoli ter se potlej še domá dolgo učé po noči, ako hočejo, da zadosté šolskim nalogam. Zeló se moti tisti, kdor misli, da se otrok mnogo več naučí v osmih dnevnihih urah, kakor pa v štirih urah na dan. Mogoče, da bi to, tudi res bilo le pri nekaterih posebno razvitih otrocihi, ali večina srednje razvitih otrok oslabi na telesu in umu s predolzim in prenapetim učenjem: Jaz sem videl, da se otroci v osmej uri šolskega pouka sém in tja ogledujejo, predno odgovoré na dano jim vprašanje, a v prvi uri odgovoré takoj, kar jih učitelj vpraša. Prenapetnost možgan, blede lice, temne oči, kratkovidnost, upognjenost, bolečine v glavi, kri iz nosa in druge bolezni, dobro vemo mi zdravniki, da so nasledek prevelikega dušnega natezanja. Telovadba, da-sí je koristna, ne more tukaj prav nič pomagati. Mislilo se je, da ojačevanje mišic s telovadbo pripomore možganom, ki so s krvjo prenapolnjeni, ali izkušnje učé, da se prenapeti možgani ne dadó zboljšati z ojačevanjem mišic.“

— **Ministra uka so otroci v Parizu kepani.** 26. m. m. je v Parizu prvokrat sneg padel, in 200–300 učencev je čakalo pred šolo (Lycée Louis le Grand) in so se bavili s kepanjem. Kdor je prišel mimo, je bil okepan. Pripelje se mimo tudi kočija, in mladina kepa voznika. Voznik stopi z voza, in hoče paglavce z bičem nagnati. Odpré se kočija, in iz nje stopi star gospod, ter hoče posvariti razuzdano mladino. A kepe so se usule nanj. „Jaz sem minister uka“, oglaší se gospod. Zdaj ga še le začnejo prav kepati; vender k sreči se odpró vrata šolska, in mladina odide v šolo. Minister se potem oglaší pri censorji in reče nevoljno: „Čestitam vam do lepe vzgoje vaših učencev!“ Drugo sí lahko mislimo.

„Hrvat. učitelj.“

„Slov.“

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Koroškem. Služba šolskega voditelja v Škofičah (Schiefling) s 500 gold. letne plače, s stanovanjem in s službeno doklado, pri c. k. okr. šolskem svétu v Wolfsbergu do 15. t. m. — Uč. ali poduč. služba na trirazrednici v Klostru (Griffen), 3. plač. red, pri c. k. okr. šolskem svétu v Velikovcu (Völkermarkt) do 25. t. m.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: g. Ivan Lapajne, ravnatelj meščanski šoli v Krškem, — gosp. Anton Lapajne na 3. uč. službi v Ribnici, — gospodič. Marija Aringer, zač. učiteljica v Gorenjem Logatci, in France Trošt, zač. učitelj v Podragi. — G. Jakob Koželj, učitelj v Ajdovščini, dobil je uč. službo v Dvoru pri Žužemberku. — Gospodič. J. Piš, izpr. uč. pripravnica, namestuje učitelja v Blagovici.

Listnica uredništva. Na vprašanje, komu naj se pošilja letnina za „Slov. učiteljsko društvo“, odgovarjamo, da blagajniku tega društva, t. j. g. Iv. Tomšiču, učitelju na c. k. vadnici in uredniku „Vrta“ v Ljubljani. Društvu more po pravilih pristopiti vsak neoporečen državljan, vender so pravi udje tega društva učitelji in učiteljice; neučitelji so podporni udje. Vsak društvenik plačuje na leto 1 gold. — G. Fr. G. pri Z. M.: Hvala za dopis! Prilično več v listu. — G. P. R. v P.: Prejeli; pride drugo. — G. P. v P.: Prepira se bojimo. Bodimo složni!

— **Odlikovanje.** Gospod Andr. Drašček, učitelj v Vertobji (na Goriškem), dobil je od Nj. Veličanstva presvetlega cesarja srebrni križec s krono za zasluge. Čestitamo!

— **Lep vzgled.** Severo-amerikanska zvezna vlada dela na to, da se za domače novine poštarina popolnem odpravi, a to zaradi tega, ker se imajo novine smatrati kot prosvetno sredstvo, in za razširjanje znanstev ne sme plačevati davek. — Pa reci kdo, da Amerikanci ne napredujejo!

— **Kolkto trošil Dunaj na svoje šole.** V proračunu za dunajsko šolstvo odobrili so se sledeči postavki: Za srednje šole 317,880 gold., za ljudske šole, meščanske šole, pedagogij, obrtne šole in druge 2,777.920 gold., — v vsem skupaj: 3,095.800 gold.

— **Predolgo sedenje.** O predolgem sedenji piše sloveči Chirurg prof. Nussbaum v Monakovem v svojem nedavno izišlem spisu „Kleine Hausapotheke“ to le: „Ako ima mladina poleg sedanjega prekomernega dušnega napenjanja še slabo hrano, gotova posledica je, da bo kmalu začelo njeno zdravje pešati. Jaz sem se sam na svoje oči prepričal, da otroci duševno in telesno hirajo, največ zaradi tega, ker predolgo sedijo v šoli ter se potlej še domá dolgo učé po noči, ako hočejo, da zadosté šolskim nalogam. Zeló se moti tisti, kdor misli, da se otrok mnogo več naučí v osmih dnevnihih urah, kakor pa v štirih urah na dan. Mogoče, da bi to, tudi res bilo le pri nekaterih posebno razvitih otrocihi, ali večina srednje razvitih otrok oslabi na telesu in umu s predolzim in prenapetim učenjem: Jaz sem videl, da se otroci v osmej uri šolskega pouka sém in tja ogledujejo, predno odgovoré na dano jim vprašanje, a v prvej uri odgovoré takoj, kar jih učitelj vpraša. Prenapetnost možgan, blede lice, temne oči, kratkovidnost, upognjenost, bolečine v glavi, kri iz nosa in druge bolezni, dobro vemo mi zdravniki, da so nasledek prevelikega dušnega natezanja. Telovadba, da-sí je koristna, ne more tukaj prav nič pomagati. Mislilo se je, da ojačevanje mišic s telovadbo pripomore možganom, ki so s krvjo prenapolnjeni, ali izkušnje učé, da se prenapeti možgani ne dadó zboljšati z ojačevanjem mišic.“

— **Ministra uka so otroci v Parizu kepani.** 26. m. m. je v Parizu prvokrat sneg padel, in 200–300 učencev je čakalo pred šolo (Lycée Louis le Grand) in so se bavili s kepanjem. Kdor je prišel mimo, je bil okepan. Pripelje se mimo tudi kočija, in mladina kepa voznika. Voznik stopi z voza, in hoče paglavce z bičem nagnati. Odpré se kočija, in iz nje stopi star gospod, ter hoče posvariti razuzdano mladino. A kepe so se usule nanj. „Jaz sem minister uka“, oglaší se gospod. Zdaj ga še le začnejo prav kepati; vender k sreči se odpró vrata šolska, in mladina odide v šolo. Minister se potem oglaší pri cenzorji in reče nevoljno: „Čestitam vam do lepe vzgoje vaših učencev!“ Drugo sí lahko mislimo.

„Hrvat. učitelj.“

„Slov.“

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Koroškem. Služba šolskega voditelja v Škofičah (Schiefling) s 500 gold. letne plače, s stanovanjem in s službeno doklado, pri c. k. okr. šolskem svétu v Wolfsbergu do 15. t. m. — Uč. ali poduč. služba na trirazrednici v Klostru (Griffen), 3. plač. red, pri c. k. okr. šolskem svétu v Velikovcu (Völkermarkt) do 25. t. m.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: g. Ivan Lapajne, ravnatelj meščanski šoli v Krškem, — gosp. Anton Lapajne na 3. uč. službi v Ribnici, — gospodič. Marija Aringer, zač. učiteljica v Gorenjem Logatci, in France Trošt, zač. učitelj v Podragi. — G. Jakob Koželj, učitelj v Ajdovščini, dobil je uč. službo v Dvoru pri Žužemberku. — Gospodič. J. Piš, izpr. uč. pripravnica, namestuje učitelja v Blagovici.

Listnica uredništva. Na vprašanje, komu naj se pošilja letnina za „Slov. učiteljsko društvo“, odgovarjamo, da blagajniku tega društva, t. j. g. Iv. Tomšiču, učitelju na c. k. vadnici in uredniku „Vrtca“ v Ljubljani. Društvu more po pravilih pristopiti vsak neoporečen državljan, vender so pravi udje tega društva učitelji in učiteljice; neučitelji so podporni udje. Vsak društvenik plačuje na leto 1 gold. — G. Fr. G. pri Z. M.: Hvala za dopis! Prilično več v listu. — G. P. R. v P.: Prejeli; pride drugo. — G. P. v P.: Prepira se bojimo. Bodimo složni!